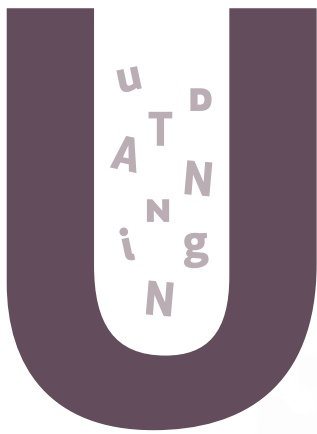

Utdanning nr. 10
9. september 2022

Språk i språket

Oskar og hans jevnaldrende
gir engelsklærerne nye
utfordringer.

INNHOOLD

Språkapp til hjelp

En ny app oversetter fra norsk til 10 språk. Far Ranjan Kumar Sahu og barnehagestyrer Pia Maria lar seg begeistre, men ønsker seg enda flere språk.

22

Å lære det gode

Skal elevene lære om altruisme, må de gis mulighet til å vise omsorg i praksis, skriver Inge Eidsvåg, forfatter og tidligere rektor ved Nansenskolen.

32

Store sprik i engelsk

Ifølge lærer Siren Johanne Lorvik blir barnas engelsk bedre og bedre, men det er store nivåforskjeller.

8

Friere barnehage

Våren 2021 fikk sju kommuner bli med i «Frihetsforsøket». Utdanning har besøkt barnehuset Mariakringlen i Helsingør for å se hvordan forsøket går.

24

Gylne øyeblikk

Mona Osman-Tomren fikk oppleve en sterk og målrettet samarbeidsvilje i byråkratiets forskjellige systemer for voksenopplæring.

48

Ny tegneserie!

Nå kan du lese «Storefri» av serietegneren Marius Henriksen i Utdanning. Mye av inspirasjonen henter han fra sin tid som lærer.

46

LEDER

Utdanning i ny drakt

De siste årene har vi i redaksjonen jobbet mye med utviklingen av Utdanningsnytt.no. Nettsidene er rullet ut på ny plattform, de er mer brukervennlige, og vi leverer mer og bedre stoff di italt. (Veldig snart lanserer vi også en app!) Satsingen har vært en suksess. På tre år har vi mer enn tredoblet antallet digitale brukere. Men med så mange lesere som fortsatt sverger til papiret, var det på tide å gi bladet litt kjærlig oppmerksomhet også.

Som du vil se er fontene nye, fargene friskere, uttrykket mer moderne og luftigere. De ulike seksjonene har fått egne fargemarkører, debattsidene skinner og dessuten byr vi på enda mer «underholdning». Quizen blant annet, som er blitt et kjærkomment innslag digitalt, har fått fast spalteplass.

Apropos spalteplass: På debattsidene spør en leser om streikedekningen i Utdanning. Jeg svarer ham der, men legger til noen ord også her.

Utdanning følger lærerstreiken tett. Siden mye av streikestoffet er ferskvare, er Utdanningsnytt.no prioritert kanal for det. Der fin er du den løpende nyhetsdekningen, analysene og debatten. Jeg anbefaler blant annet saken om at sju av ti støtter streiken! Det viser nemlig en fersk undersøkelse utført av Respons analyse. Det er langt fle e enn under den forrige store lærerstreiken i 2014 og noe å ta med seg inn i helgen, sammen med dette bladet og alt det andre gode lesestoffet.

Har du tips til noe du mener vi bør skrive om, være seg om streiken eller noe annet fra barnehage-, skole- eller studentlivet, når du oss på tips@utdanningsnytt.no.

Vekker noe debattskribenten i deg? Send innlegget ditt til debatt@utdanningsnytt.no. Våre leseres engasjement, ris, ros og tips, hjelper oss når vi skal lage et av Norges største – og beste (!), fagblader.

God fornøyelse!

Kaja Mejlbo, ansvarlig redaktør

Hold deg oppdatert på

UTDANNINGSNYTT.NO

Gode jobbutsikter for nyutdannede fagarbeidere

Nye tall fra Utdanningsdirektoratet viser at 80 prosent av dem som besto fag- eller svenneprøven i 2020 og 2021, var i jobb ett år etter utdanningen.

Tekst: Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Dette viser at etterspørselen etter fagarbeidere er stor og jobbmulighetene gode. Denne regjeringen vil fortsette å satse på yrkesfagene, slik at vi får enda flere flinke fagarbeidere i årene fremover, sier kunnskapsminister Tonje Brenna (Ap) i en pressemelding.

Da korona-pandemien sto på som verst, rammet det mange lærlinger hardt. På det verste var nesten 4400 lærlinger permittert. Av yrkesfagene var det frisør- og kokkefaget som hadde flest permitteringer. For den førstnevnte gruppen gikk tallet imidlertid raskt ned etter at frisørsalongene åpnet.

– Norge trenger flere fagarbeidere. Jeg håper dette inspirerer alle som nå har begynt på en yrkesfaglig utdanning til å fullføre med fagbrev, sier Brenna.

Flest i jobb i bygg og anlegg

I Norge kan man ta fag- eller svenneprøve som lærling, praksiskandidat og elev. Sysselsettingsgraden mellom disse gruppene varierer, viser

Ill.foto: Tom-Egil Jensen

Situasjonen for nyutdannede fagarbeidere har tatt seg opp igjen etter covid-19-pandemien.

oversikten fra Utdanningsdirektoratet. Av dem som fikk fag- eller svennebrev som lærling, var 74 prosent i arbeid året etter, mens 19 prosent var i utdanning.

Nesten alle praksiskandidater var derimot i arbeid første året etter fagprøven.

Hvor mange nyutdanna fagarbeidere som er i jobb, varierer også mellom utdanningsprogram-

mene. Bygg- og anleggsteknikk er det programmet med høyest sysselsettingsgrad; 88 prosent. Det tilsvarende tallet for design og håndverk er 70 prosent.

Innlandet, Trøndelag og Nordland har høyest sysselsettingsgrad blant de utdanna; 83 prosent. I andre enden av skalaen finner vi Møre og Romsdal; 76 prosent. Her er det imidlertid mange som fortsatt er i utdanning.

Får ikke lære plass

Fullføringsgraden på yrkesfag er 20 prosent lavere enn på studieforberedende. En hovedgrunn er fortsatt at mange elever ikke får lære plass.

– I 2022 vil det brukes mer enn én milliard kroner på yrkesfag og kvalifisering. Tiltakene handler blant annet om å følge opp elevene tettere i skoleårene på yrkesfag og når de går ut i bedrift som lærlinger, skaffe flere lære plasser og satse på kvaliteten i yrkesfagsopplæringen, sier Brenna.

Flere kommuner styrker skolebibliotekene: 26 kommuner har søkt og fått til sammen 17 millioner kroner i tilskudd fra regjeringen til å styrke skolebibliotekene.

Regjeringen opplyser at målet med tilskuddet er at skolebiblioteket skal være en arena for leseglede for alle elevgrupper og i alle fag. Midlene skal også bidra til å styrke arbeidet med lesestimulering og skape en inkluderende arena, som tar hensyn til barn og unges ulike forutsetninger.

I tillegg skal tilskuddet støtte arbeidet med at skolebibliotekene brukes i opplæringen og dermed bidrar til å nå målene i læreplanverket. ©NTB

SYSTEMATISK TRENING GIR RESULTATER

www.arbeidmedord.no

DYRENE I SKOGEN SNAKKER

3. og 4. trinn

Ypperlig for
lese- og
skrivekurs

BM og NN
Pris kr 520,- + mva. Kop. or.

ALLE MÅ LESE MYE 1-5

1. og 2. trinn.

God lesestart

- 60 historier
- Oppgaveark
- Tre nivå

BM og NN
Pris pr. hefte kr 490,- + mva. Kop. or.

FOKUS PÅ SKRIVING 1-6

1.-4. trinn

Skap skriveglede

- To nivå

BM og NN
Pris pr. hefte kr 520,- + mva. Kop. or.

JEG VIL LÆRE Å LESE 1-8

1. og 3. trinn

Motiverende
bøker for
leseopplæringen

Lyder, bokstaver
og leseforståelse

BM og NN
Pris pr. bok kr 60,-

15 LETTLESTBØKER

1.-7. trinn

3 oppgave-
samlinger

Lese- og
skrivekurs

BM og NN. Pris 50,- pr. bok.
Oppgaves. 520,- pr. stk. + mva. Kop. or.

SIRKELSERIEN 1-10

5.-7. trinn

2 oppgave-
samlinger

Lese- og
skrivekurs

BM og NN. Pris 50,- pr. bok.
Oppgaves. 520,- pr. stk. + mva. Kop. or.

LESESTRATEGI 1-4

Brukes på 4.-10. trinn

Mange lese-
strategier for
god læring

3 nivå
Fagtekster

BM og NN
Pris pr. hefte kr 490,- + mva. Kop. or.

LESEØVING 1 OG 2

1.-4. trinn

Effektiv
lesetrening
om dyr

BM og NN
Pris pr. hefte kr 520,- + mva. Kop. or.

REPETERT LESING

1.-10. trinn.

Effektiv
lesetrening
To nivå

Salgssuksess

BM og NN
Pris pr. hefte kr 490,- + mva. Kop. or.

LYDLEK

Gi alle en god lesestart!

Lekbetont
opplegg
Språklidene

5 permer + spillutstyr
kr 2 800,- + mva. Kop. or.

OPPGAVEMIKS

5.-10. trinn, vgs, vo.

72 artikler
Grammatikk
Rettskriving
Språktrening

Engelsk

BM og NN
Pris pr. hefte kr 490,- + mva. Kop. or.

UKENYTT

5.-10. trinn
41 utgivelser hvert skoleår
Følger skoleåret

Nyhetsquiz!

BM og NN
Årsab. kr 1460,- + mva.
1/2 årsab. kr 790,- + mva.

EVERYDAY ENGLISH 1-4

5.-10. trinn

- * Innlæring av dagligdagse uttrykk
- * 40 emner a 3 sider. To nivå
- * Varierte treningsoppgaver
- * Passer best på 5.-10. trinn
- * Tilpasset opplæring
- * Digital utgave

BM og NN. Pris pr. hefte kr 540,- + mva.
Kop. or.

NYHET!

LES, TEGN OG FARG

Enkelt og lærerikt hefte for 2. og 3. trinn

- * Lesetrening
- * Studieteknikk
- * Begreper
- * Tekster til alfabetet
- * To nivå
- * Flott for min.språklige

BM og NN. Inkl. digital utgave.
Pris kr 520,- + mva. Kop. or.

ARBEID MED ORD

DIGITALE UTGIVELSER AV DE FLESTE HJELPEMIDLENE
www.arbeidmedord.no

Tlf.: 380 33 002 Epost: sven@arbeidmedord.no

Rødt vil stoppe offentliggjøring

– Aller helst vil vi kutte ut nasjonale prøver. Men å la være å offentliggjøre resultatene vil være et første skritt i riktig retning, sier Hege Bae Nyholt i Rødt.

Tekst: Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

Hege Bae Nyholt er leder for utdannings- og forskningskomiteen på Stortinget. Nå varsler hun at Rødt vil legge frem et forslag om å stanse offentliggjøringen av resultatene. Både SV og Senterpartiet er positive.

Nyholt viser til den siste UngData-undersøkelsen. Ifølge den har andelen som trives på skolen blitt redusert med 6 prosentpoeng siden midten av 2010-tallet. I årets undersøkelse svarer 15 prosent at de mistrives. Over halvparten av barn og unge er ofte eller svært ofte stresset av skolearbeidet.

– Forskning viser at barn lærer dårligere når de er stresset og presset, sier Nyholt.

– I en evaluering fra 2013 svarte elever på 8. trinn at det ikke var nødvendig å forberede seg spesielt eller grue seg til nasjonale prøver, siden de ikke får karakterer. Hvordan vet dere at det er nasjonale prøver som skaper stress?

– Vi ønsker å endre flere ting i skolen. Vi ønsker mindre klasser, styrket bemanning og mer praktisk undervisning. Men vi mener at testregimet og den teoritunge skolen vi har i dag, skaper ekstra

stress. Nasjonale prøver er i en særegen rolle i det systemet, sier Nyholt.

Hun viser til lærere som har stått frem og fortalt om pålegg om å legge bort pensum for å øve til nasjonale prøver, og at andre fag tas av timeplanen for å øve på det som skal testes.

– Sånn kan vi ikke ha det. Når resultatene offentliggjøres, blir det en rangering av skolene og elevene som åpenbart skaper stress både hos elever og lærere. Mens vi venter på svar på hvilke prøver regjeringen vil kutte, foreslår vi derfor å droppe offentliggjøringen av resultatene.

Hun mener kartlegging kan brukes når lærerne mener det er nødvendig for å få kjennskap til elevers behov, når enkelte elever kan ha særskilte utfordringer eller for å finne ut hvilke styrker og utfordringer en klasse har.

– Er ikke det nettopp slik resultatene fra nasjonale prøver skal brukes?

– Men det fungerer ikke slik.

– Er det prøvenes feil?

– Nasjonale prøver er blitt et rangeringsverktøy, som brukes i det politiske spillet, uten at vi tenker over om elevene faktisk lærer noe mer av å pugge til disse prøvene. Når vi har en skole der barn er stressa og en stor andel ikke trives, er det på tide at vi tar grep. Å fjerne rangeringen er et skritt i riktig retning.

– Bør ikke foresatte ha mulighet til å sjekke nivået på skolen der deres barn går?

– Foresatte bør ha rett til å vite hvordan deres barn ligger an faglig. Men offentliggjøring av resultatene fremmer ikke læring, heller tvert imot.

Høyre mener Rødt med dette forslaget prøver å skru skoleklokken nesten 20 år tilbake.

– SV og Rødt vil hindre skoleeier, foreldre og samfunnet kunnskap om utviklingen i skolen. Det vil gi en mindre kunnskapsbasert skoledebatt, sier skolepolitisk talsperson, Jan Tore Sanner.

Utdanning har også spurt Arbeiderpartiet hvordan de stiller seg til forslaget, men ikke fått noe svar.

NASJONALE PRØVER

- Nasjonale prøver en årlig landsomfattende kartlegging av norske grunnskoleelevers ferdigheter i lesing og regning, og i deler av faget engelsk. Prøvene er obligatoriske og ble innført i grunnskolen i 2004.
- Fra 2014 ble det full åpenhet om resultatene på nasjonale prøver på Utdanningsdirektoratets hjemmesider.
- Et partssammensatt utvalg går nå gjennom all bruk av prøver og krav til rapportering og dokumentasjon i skolen. Utvalget ledes av professor Tine Sophie Prøitz.

Stortinget skal trolig behandle et forslag om å forby bekjentgjøring

En av fem i vikarbyrå jobber i skolefritidsordning eller barnehage

Totalt 35 000 nordmenn jobber i bemannings- eller vikarbyrå. Skole- og barnehageassistenter er det mest vanlige yrket blant utleid arbeidskraft, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå.

Tre fjerdedeler av dem er kvinner. Det betyr at kvinnelige skole- og barnehageassistenter står for rundt en seksdel av all utleid arbeidskraft i Norge. Det er dobbelt så mange som den neste gruppen, mannlige lagermedarbeidere. ©NTB

Når resultatene offentliggjøres, blir det en rangering av skolene og elevene som åpenbart skaper stress både hos elever og lærere.

Hege Bae Nyholt, Rødt

Illustrasjonsfoto: Utdanningsforbundet

av resultatene på nasjonale prøver.

Brudd i PBL-oppgjøret

Det blir mekling i oppgjøret mellom fagforeningene og Private Barnehagers Landsforbund (PBL).

Forhandlingene mellom PBL på den ene siden og fagforeningene (Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta) brøt sammen 29. august.

– PBL var ikke villig til å innfri partenes forpliktelser nedfelt i protokoller fra tidligere tariffoppgjør. I tillegg ville krav fra PBL svekket våre medlemmers tjenestepensjonsordning, uttaler Utdanningsforbundets forhandlingsleder Terje Skyvulstad til udf.no.

Administrerende direktør Jørn-Tommy Schjelderup i PBL sier til NTB at politiske beslutninger, som blant annet et kutt i pensjonspåslaget på 600 millioner kroner i året, har fjernet den økonomiske bærekraften i sektoren.

– Det gjør det umulig å møte alle kravene fra motparten i år, sier han.

Nordea

Medlemstilbud på billån fra Nordea!

Som medlem av Utdanningsforbundet får du et av Norges beste billån. Med rente fra 3,60 %

Søk lån til bil, MC og caravan
på billan.nordea.no

Priseksempel:
Eff.rente 5,14 %
kr 150.000,- o/5 år,
Etabl.geb. kr 2000,-
Tot.: kr 169.918,-

Bildetekst

Head, shoulders, knees and toes, knees and toes. Engelsktimen i 2. klasse på Hjelmeland barneskole er i gang. Kaja (i midten) var blant dem som kunne en del engelsk før hun begynte på skolen. Hun begynte med Minecraft i femårsalderen, og snakker litt engelsk hjemme.

Kunnskapene i engelsk spriker

Andelen elever som scorer på høyeste og laveste mestringsnivå i engelsk, øker. – Utfordringen er å treffe alle, sier lærer Siren Johanne Lorvik.

Tekst: Guro Waksvik og Kaja Mejlbo **Foto:** Marie von Krogh

Engelsklærer Siren Johanne Lorvik ved Hjelme-land barneskole erfarer at engelskkunnskapene blant de yngste stadig blir bedre. Hun mener årsakene blant annet er dataspill, filmer og musikk på engelsk.

Det ringer inn til tredje time ved Hjelme-land barneskole. Skolen ligger i kommunen med samme navn, i Ryfylke i Rogaland.

Elevene i 2. klasse kommer forventningsfulle fra skolegården, vasker hendene og setter seg på plassene sine.

– Good morning, second grade, nice to see you, sier Siren Johanne Lorvik.

– Good morning, teacher, how are you today? svarer elevene.

– Opp og stå, nå skal vi synge, fortsetter Lorvik, og setter på musikkvideoen «Head, Shoulders, Knees and Toes».

De kjører gjennom én gang.

– Well done. Let's go faster. Hva betyr faster? spør Lorvik.

– Fortere, svarer Amund (7).

Mange barn er gode i engelsk. Unger helt ned i barnehagealder leker på engelsk, kan føre lengre samtaler og ser engelskspråklige filmer. Resultatene fra nasjonale prøver viser utviklingen. Ifølge Utdanningsdirektoratet har andelen 5.-trinns elever som presterer på høyeste mestringsnivå i engelsk vært økende siden trendmålingene begynte i 2014. Størst har den vært de seneste to årene.

Samtidig øker andelen elever på laveste mestringsnivå. Da førsteamanuensis Rebecca Anne Charboneau Stuvland ved Universitetet i Stavanger undersøkte leseopplæringen i engelsk på 4. og 5. trinn i 2019, rapporterte halvparten av lærerne nettopp ulike forutsetninger hos elevene som den største utfordringen. Bare en fjerdedel av lærerne i studien mente at de lykkes i å differensiere undervisningen i stor nok grad.

Åpne oppgaver

Lærer Siren Johanne Lorvik kjenner seg godt igjen. Hun har undervist i 15 år og sier at barnas engelsk blir bedre og bedre, men at det er store nivåforskjeller.

– Jeg prøver å ha så mange åpne oppgaver som mulig. Det gir rom for at de veldig flinke

kan gi full gass, samtidig som alle kan mestre på sitt nivå, sier Lorvik.

I 1. og 2. klasse er det kun satt av én time i uken til engelsk, i 3. og 4. klasse to timer. Lorvik mener det er altfor lite: – Er jeg kontaktlærer eller har en klasse i flere fag, kan jeg gi små drypp innimellom. Vi snakker engelsk når vi spiser, vi synger engelske sanger, sier «good morning» og andre korte setninger, sier hun.

I de andre klassene oppfordrer hun de andre lærerne om å gi noen daglige drypp. Hun henger også opp bilder av dyr eller andre ting på tavla, og ber kollegene om å repetere enkle setninger knyttet til bildene.

– Det fungerer. Vi har et godt samarbeid her, sier hun.

De bruker Showbie, et læringsverktøy for elever i barneskolen tilpasset nettbrett.

– Alle elevene våre har nettbrett. Det gir mange muligheter for språklæring, både skriftlig og muntlig. Jeg legger inn oppgaver. Alle må gjøre et minimum, de andre kan slå seg løs og snakke eller skrive så mye de vil, sier Lorvik.

Hun gir også elevene oppgaver i Minecraft,

Utfordringen er å finne motiverende oppgaver.

Siren Johanne Lorvik, engelsklærer

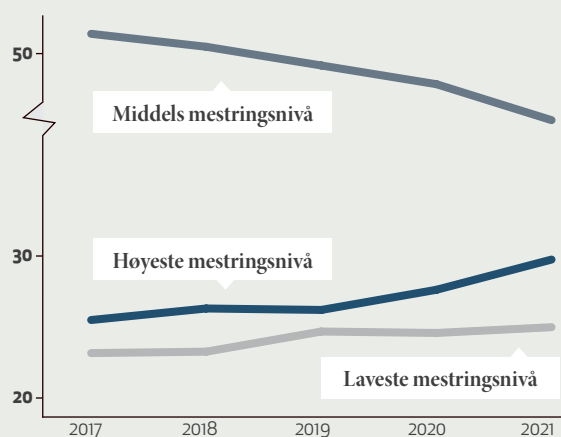

et spill for pc, mobil og spillkonsoller. I det kan spilleren bygge konstruksjoner i en 3D-verden. Lorvik lar elevene bygge sitt drømmehus. De gjør skjermopptak av huset mens de går rundt og forteller hva de gjør i de ulike rommene.

– Alle kan si enkle setninger som «Th s is my bedroom. I sleep here. Th s is my bathroom. I brush my teeth here». Andre snakker i vei i et kvarter om alt de kan gjøre i huset og får virkelig vist hva de kan. Målet er å legge til rette for at alle kan mestre noe. Utfordringen er å finne motiverende oppgaver. Da er Minecraft midt i blinken.

Årlig arrangerer dessuten skolen en dag der alt foregår på engelsk. Første til fjerde klasse deles i ulike grupper og besøker forskjellige stasjoner.

UTVIKING FOR ENGELSK, 5. TRINN

Andelen elever som presterer på høyeste mestringsnivå, øker med nær to prosentpoeng fra i fjor.

Samtidig øker andelen elever på laveste mestringsnivå svakt sammenlignet med i fjor.

Kilde: Udir.no

Elevene i 2. klasse er i media-teket. På kort tid har alle stilt hverandre spørsmål på engelsk. Siren Johanne Lorvik varierer ofte mellom klasserom og mediatek, slik at elevene får bevegelse og aktivitet.

– En stasjon er en kafé. Elevene kan bestille «biscuits and tea», og betale med jukse-pund. På en annen stasjon kan de spille engelske spill. Barna synes det er gøy og snakker engelsk hele dagen, sier Lorvik.

– Gjør dem til sentrum

– Et stort sprik i ferdighetsnivået blant elevene er generelt utfordrende for lærere. For språklærere er det ekstra utfordrende grunnet få timer med klassene. Mange engelsklærere føler nok at de må bruke tiden på dem som sliter mest. De som faktisk kan mye, får da ikke nok utfordringer og blir umotiverte, sier Lenka Garshol.

Hun er førsteamanuensis ved Institutt for fremmedspråk og oversetting ved Universitetet i Agder og jobber selv med å utdanne

engelsklærere.

– Løsningen blir dessverre altfor ofte at de elevene som er gode i engelsk, settes til å løse vanskeligere oppgaver alene. Jeg mener lærerne kunne finne andre måter å gjøre dem til sentrum i timene, sier hun.

Garshol har opplevd det selv. Ett av hennes barn var nærmest flytende i engelsk muntlig da han begynte på skolen.

– Likevel liker han ikke engelsk. Han opplever at det meste av timen foregår på norsk, og at han bare settes til å terpe på det han er dårligst i, nemlig å skrive engelsk. Når han ikke får anerkjennelse for det han kan, men bare settes til å gjøre ting han ikke mestrer, daler motivasjonen.

Garshol mener det er for lite diskusjon blant

fagpersoner og lærerutdannere i hvordan de skal møte elever som kan så mye engelsk allerede ved skolestart.

– Jeg mistenker at mange lærere ikke vet hvordan de skal håndtere dette, og at de sliter med dårlig samvittighet for ikke å klare å følge opp alle elevene, sier hun.

– Noe å lære fra YouTube

Garshol mener også man bør se på timetallet i engelsk.

– Engelsk, norsk og matematikk skal være tre hovedpilarer, særlig på barnetrinnet. Men engelsk er så tydelig nedprioritert. Det er merkelig.

Aller helst skulle hun sett større voksentettethet i fremmedspråktimene og hjelpelærerne

med fagutdanning i engelsk: – Det ideelle klasserommet ville hatt to lærere med minst 30 studiepoeng i engelsk.

Garshol poengterer også at læreplanene ikke er problemet. Kompetansemålene er åpne og kan tilpasses alle nivåer, mener hun. Det er tiden og metodene det skorter på.

– Hva er ditt tips til engelsklærerne der ute?

– En mulighet er å bruke disse elevene litt som mentorer. Selvsagt skal ikke 7-8-åringer være hjelpelærere, men de kan være gode læringspartnere for dem som ikke kan så mye. De kan forklare oppgavene eller fortelle høyt om et tema for klassen. En konkret idé er at de kan bruke sin muntlighet i rollespill – være en kjendis som de andre skal intervjuer for eksempel.

Garshol oppfordrer også lærerne til å snakke

Engelsk er så tydelig nedprioritert.

Lenka Garshol,
førsteamanuensis

Det blir kaos og full aktivitet.

Siren Johanne Lorvik,
engelsklærer

engelsk med førsteklassingene fra første stund.

– Slik fin er du ut hva elevene kan. Si de samme tingene mange ganger, på forskjellige måter. Bruk hele kroppen og konkrete når du snakker, men unngå å oversette alt til norsk.

Hun tror lærerne har noe å lære fra YouTube.

– Barn som snakker engelsk etter å ha sett på skjerm, har drevet med språktilegnelse, ikke språklæring. De som snakker der, er ofte teatraliske og fremfører ting med stor patos, og barna får se eksempler samtidig. Engelsklærere bør bruke samme teknikk: Gjenta ting mange ganger, på forskjellige måter, bruk hele kroppen og konkrete når du snakker, spill ut handlingen i sanger og rim. Det høres kanskje tidkrevende og litt flaut ut, men det er verdt det.

Hun minner om at engelsk hovedsakelig skal være et muntlig fag på småtrinnet.

– Utfordringen er at du har elever i skolen i dag som oppfyller kompetansemålene for fjerde trinn i 2. klasse. Det må lærerne vite hvordan de skal håndtere for at elevene fortsatt skal få utfordringer og oppleve ny mestring.

Mestring på ulike nivåer

Ved Hjelmeland barneskole har også Siren Johanne Lorvik tips til andre engelsklærere om hvordan takle de store nivåforskjellene.

– Først og fremst handler det om å lage så åpne oppgaver som mulig, slik at det ikke legges begrensninger på de fli keste. De må få lov til å utfolde seg. Samtidig må oppgavene være slik at de som ikke kan så mye, mestrer på sitt nivå, sier hun.

Hun forteller om da de hadde om preposisjoner i en 3. klasse. Da demonstrerte hun setninger som «I am sitting under the desk» og «I am standing on a top of a chair». Deretter gikk elevene i læringspar og styrte hverandre i lignende setninger.

– De synes det var veldig gøy å få stå på pulsten. Det blir kaos og full aktivitet, samtidig som de lærer masse, sier Lorvik.

Hun sier hun har stor forståelse for seksåringer som sliter med å sitte lenge stille.

– Det er for lenge for en førsteklassing å sitte stille på en stol i 45 minutter. En sjelden gang må de kanskje det, men jeg gjør det jeg kan for å variere timene. Jeg varierer mellom klas-

Engelsk er ikke moro når jeg må sitte stille ved pulten.

Kaja (7), elev

serom og medietek, slik at de får beveget seg.

Av og til får eldre barn som er ekstra flinke i engelsk også hjelpe de yngre.

– Barna synes det er stas. Det er også et godt tips til andre lærere, sier Lorvik.

Eldre støtter yngre

I et grupperom sitter Oskar (8) og Torje (11). De jobber med engelsk sammen rett som det er og gir uttrykk for at de liker det. Torje holder fi geren under ordene mens han leser, og Oskar repeterer det han hører samtidig som han følger teksten i boka så godt han kan.

– Good morning son, time to get up. The alarm clock rings at seven a clock, leser Torje.

Oskar repeterer. Av og til går det så fort at han må høre setningen en gang til.

– Jeg begynte å snakke engelsk i barnehagen. Mange barn var fra andre land, og da var engelsk enklest, sier Oskar, som er fra Litauen.

Oskar mestrer det muntlige godt, og snakker både engelsk og norsk med kompisene på fritiden.

– I fjor fikk vi en engelsktalende gutt i klassen. Da fikk alle øve seg i engelsk, sier Oskar.

Torje forteller at han begynte å game et par år før han begynte på skolen. Da gikk det i Minecraft. Nå er det Fortnite som gjelder.

– Jeg chatter på engelsk med folk fra andre land, sier Torje.

– Jeg spiller også Minecraft, men ikke sykt mye, sier Oskar.

Lorvik bruker timevis på nettet, særlig YouTube, for å finne rim, regler og sanger til elevenes nivå.

– De sier de er glade i engelske sanger. I fjor la jeg inn 20 sanger i Showbie. De fleste sangene er pedagogiske. Sangen de liker aller best er tullete, men lærerik den også. I fjor laget vi en musikkvideo: «Busy Morning Rap». Da var ungene i hundre.

Lorvik sier hun griper enhver anledning til å bruke engelsk: i andre timer, under fellessamlinger og på utedager.

– Det gjelder å gi dem små drypp. De vil gjerne synge en sang på engelsk eller lese et dikt. Er vi ute, leser jeg gjerne engelske eventyr i skogen, forteller hun.

– De er små. Da er alt gøy, og læreren er en helt. De som er gode i engelsk, er kanskje ikke de samme som er gode i fotball eller svømming. De blir rollemodeller, sier Lorvik.

Variasjon og aktivitet

– Sit down, please. Very good, sier Lorvik.

Barna har sunget tre vers av «Head, Shoulders, Knees and Toes», med bevegelser til. Nå går turen til medieteket. Der skal andreklassingene stille hverandre spørsmål.

– Nå er det ikke lov til å snakke norsk, understreker Lorvik.

Kaja (7) og Amund (7) finner fort hverandre. De var blant dem som kunne en del engelsk før skolestart i fjor. Kaja begynte å spille Minecraft i femårsalderen og snakker litt engelsk hjemme. Amund spiller litt på nettbrettet.

– Engelsk er gøy, men de morsomste timene på skolen er kunst og håndverk og svømming, sier han bestemt.

Kaja er enig: – Engelsk er ikke moro når jeg må sitte stille ved pulten. Jeg liker bedre når vi kan leke litt, hilse på hverandre og sånn.

– Dere kan kjempemye, jeg synes dere er så flinke, sier Lorvik.

– Vi kan ikke like mye som deg, svarer Kaja.

– Når dere blir voksne kan dere helt sikkert mye mer enn meg, repliserer læreren.

– Når vi blir voksne er du sikkert 100 år, ler Amund.

Forsker

Ved å sammenligne engelskferdighetene til norske og flamske elevers søker forskerne svar på hva barn og unge lærer av å bruke engelsk på fritiden og hva skoleundervisningen bidrar med.

Vi ønsker å vite mer om hva elevene lærer utenfor skolen.

Ulrikke Elisabeth Rindal,
førsteamanuensis

på verdien av fritids-engelsken

– Vi ønsker å vite mer om hva elevene lærer utenfor skolen, hvilken rolle det har og bør ha for lærernes praksis i klasserommet, og vi søker svar på om det er hensiktsmessig å begynne med engelskopplæring i første klasse, sier Ulrikke Elisabeth Rindal.

Hun er førsteamanuensis ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo og er en av forskerne i STA-GE-prosjektet. I 2021 startet de sine undersøkelser av elevenes ferdigheter. Valget av Belgia er ikke tilfeldig, forteller Rindal. Mens norske elever har engelsk på timeplanen fra første klasse, starter elevene i Belgia først med engelsk når de er 13 år.

– Samtidig vet vi at både norske og flamske elever behersker engelsk godt og har ganske lik tilgang til internett, sosiale medier og spill. Det gjør det interessant å sammenligne, forklarer hun.

Elevene testes på første, sjette og tiende trinn og måles i ferdigheter som vokabular, muntlige ferdigheter, lesing, grammatikk og skrivning.

– Dersom det er en forskjell mellom de norske og flamske elevene, kan vi «luke» ut hva engelskundervisning i norsk skole bidrar med, sier Rindal.

Nye elevgrupper utmerker seg

Også hun bekrefter at norske barn er stadig bedre i engelsk. I tillegg har hun merket seg at nye elevgrupper også utpeker seg.

– Det er interessant at elever som vi ikke finner så ofte i den stereotypiske bunken «skoleflike elever», utmerker seg i engelsk – som gutter, gutter på yrkesfag, barn fra fle språklige hjem og hjem uten så mange bøker i bokhyllene, sier Rindal.

– Målet vårt er å komme med konkrete tips til lærere i hvordan de kan benytte den muligheten.

Rindal sier hun har hørt lærere si at de ikke liker at elevene gamer så mye på fritiden, fordi de tar med seg det språket, inkludert banneordene, inn i klasserommene. Det er en misoppfatning, mener hun.

– Lærerne kan benytte muligheten til å snakke om språket, slik at elevene blir bevisste hva slags språk de bruker hvor og kan ta språklige valg. Det er et fokus i læreplanen at elevene

utvikler såkalt metaspråklig bevissthet, at de kan tilpasse det konteksten, budskapet og motakeren.

– *Er det først og fremst muntlig elevene utmerker seg i engelsk?*

– De yngste ja, defin tivt. Men litt eldre barn bruker også engelsk mye når de skriver, lytter og leser, men på nye måter. De leser oppdateringer i sosiale medier fra kjendiser de følger, og de ser engelske filmer uten tekst, leser instruksjoner i spill – kjapt – og til og med lange manualer. Lærerne kan utvikle undervisningsmetoder hvor de utnytter dette, sier Rindal.

– Det er ting som tyder på at engelsk ligner mer på norsk for norske elever, og er noe annet enn fransk, tysk og spansk. Vi må finne ut hva det betyr for hvordan vi behandler faget i skolen.

I et grupperom får Oskar hjelp av en av de eldre elevene. De jobber sammen rett som det er og gir uttrykk for at de liker det.

ENGELSK I NORSK SKOLE

Fra å bli undervist ved noen få skoler i større byer på 1800-tallet, ble engelsk mer utbredt med skolelovene i 1936 og et allment fag fra 1969.

Med læreplanen L97 ble engelsk obligatorisk på alle grunnskoletrinn.

De nasjonale prøvene 2021 viser at elevprestasjonene i engelsk blir stadig bedre, særlig de siste to årene. Samtidig øker andelen elever som presterer på det laveste mestringsnivået. Gutter presterer bedre enn jenter i faget.

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Foto: Alfred Yaghoobzadeh/Abacopress.com/NTB

Skule i det skjulte

AFGHANISTAN: Læraren Parasto Hakim organiserer ein illegal skule for unge jenter i Kabul, hovudstaden i Afghanistan. Etter at den islamistiske Taliban-rørsla tok makta i fjor, får ikkje lenger tenåringsjenter gå på skule, og dei må førebu seg på eit liv utan høgare utdanning.

FOTO: Daniel Berehulak/The New York Times/NTB

Ukrainske soldatar går gjennom ruinane av ein skule i Mykolajiv-regionen sør i Ukraina 11. august.

Berre kvar fjerde skule startar som normalt

Krigen råkar undervisninga i ukrainske skular hardt.

UKRAINA: Av dei 12 800 skulane i Ukraina vil berre rundt 3000 ha vanleg undervisning på full tid, opplyste utdannings- og forskingsdepartementet i det krigsråka landet før skulestart 1. september.

4000 skular skal ha ein kombinasjon av fysisk frammøte og fjernundervisning, medan 5700 skular skal berre ha fjernundervisning digitalt, melder Osvita.ua, ei nettavis som dekkjer utdanningssektoren.

I delane av dei fire regionane Donetsk, Luhansk, Kharkiv og Kherson som ukrainske styresmakter kontrollerer, vert det berre digital undervisning.

Elevlar kan berre ha fulle skuledagar på skular som har eige tilfluktsrom. Ifølgje styresmaktene er oppfylling i underkant av halvparten av skulane dette kravet, melder det nasjonale nyhendebyrået Ukrinform 29. august.

Foto: Eames Heard/Wikimedia Commons

Hudfarge vert eit kriterium ved eventuelle nedbemanningar ved skulane i byen Minneapolis. På bildet: Southwest High School.

Farga lærarar skal skjermast ved stillingskutt

Ny tariffavtale gjer etnisk opphav til eit kriterium ved nedbemanning.

Tekst: Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

USA: Underrepresenterte folkegrupper blant lærar skal vere unnatekne frå ansiennitetsprinsippet ved nedbemanning. Det går fram av den nye avtalen mellom lærarorganisasjonen Minneapolis Federation of Teachers og skuleeigarane i byen, som er den største i delstaten Minnesota.

76 prosent av medlemmane i lærarorganisasjonen røysta for den nye tariffavtalen, som vert gjeldande frå neste vår, melder CBS Minnesota.

Føremålet er å gjere samansetnaden av lærarane meir lik befolkninga elles. 5,6 prosent av dei godkjende lærarane i Minnesota er afroamerikanske eller har indiansk opphav, medan det tilsvarende talet for elevane er 30 prosent, ifølgje CBS.

– Vi har vunne ein historisk siger for å støtte og behalde farga lærarar, uttalar leiaren for avdelinga av lærarorganisasjonen, Greta Callahan.

Organisasjonen for skuleeigarane, Min-

neapolis Public Schools, uttalar at dette punktet i avtalen tek sikte på å dempe verknadane av diskriminering frå tidlegare tider som framleis gjer seg gjeldande.

Katie Pikel ved University of Minnesota seier til CBS at forskinga syner tydeleg at farga lærarar har ein positiv verknad ikkje berre på farga elevar, men òg på kvite.

Ikkje alle er like begeistra. Kimberley Hermann, juridisk leiar ved det konservative og ikkje-profitbaserte advokatfirmaet Southeastern Legal Foundation, meiner Høgsterett har slått fast at offentlege skular ikkje kan seie opp lærarar på grunn av hudfarga deira.

– Avtalen mellom Minneapolis Public Schools og den lokale lærarorganisasjonen er i strid med grunnlova, ulovleg og set til høvet mellom folkegruppene i landet vårt fleire tiår attende i tid, seier ho til kringkastingselskapet Fox News.

Lærarar fekk leselekse

Alle lærarar i Hongkong skal lese Xi Jinpings tale om å styrke Kina sitt grep på den tidlegare britiske kolonien.

Tekst: Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

HONGKONG: Dei lokale styresmaktene i Hongkong har trykt opp ein tale av Kinas statsleiar **Xi Jinping** (bildet) og sendt eksemplar til alle barnehagar og grunnskular, med klar beskjed til lærarane om å «lese og lære», melder CNN. Xi heldt talen i juli i samband med at det var 25 år sidan Hongkong gjekk frå å vere ein britisk koloni til å bli ein del av Kina, men med lovnad om at området skulle få halde på sitt eige demokratiske styresett dei neste 50 åra. Dei siste åra har likevel dei kinesiske styresmaktene stramma grepet mot demokratiørsla. I talen la Xi vekt på at stabiliteten og den vidare utviklinga for Hongkong er avhengig av at området vert styrt av «patriotar».

Etter store demonstrasjonar for demokrati i 2019 har regjeringa i Beijing skulda utdanningssystemet i Hongkong for å radikaliserer elevane. Eit fag som oppmodar til kritisk tenking, er bytta ut med eit som legg vekt på patriotisme og at Hongkong ikkje var ein britisk koloni, berre okkupert. I 2020 vedtok Kina ein tryggingsslov for Hongkong, som er blitt nytta til å slå ned på aktivistar, medium og sivilsamfunnet. I september startar ein rettssak mot 47 aktivistar som er tiltalt for planlegging av statsfiendtleg verksemd.

Leiaren for den Beijing-lojale lærarorganisasjonen Hongkong Federation of Education Workers, Wong Kam-Leung, er positiv til at lærarane må studere Xi Jinping sine ord.

– Som ein stad for læring har skulane eit ansvar for å rette på dei som er blitt villeidde, så derfor bør lærarane bli utstyrt med informasjonen i Xi sin tale, seier han til CNN.

Hold deg oppdatert på:

UTDANNINGSNYTT.NO

- Lønnsløft for nyutdanna k

KS hevder de prioriterer nyutdannede lærere i årets oppgjør. – Ferske lærere får «sine egne» penger, bare noen år tidligere, svarer UDF-leder Steffen Handal.

Tekst: Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Jeg var veldig spent da vi trappet opp streiken etter sommeren. Men det har vært trøkk på streikemarkeringene, og vi får positive tilbakemeldinger fra medlemmene våre, sier leder i Utdanningsforbundet, Steffen Handal.

Han trekker frem at de har fått støtteerklæringer fra både Unio, Elevorganisasjonen, noen partier og LO-forbund.

– Det varmer. Så smerter det samtidig å tenke på elevene som rammes av streiken etter to år med pandemi, sier Handal.

– Alle bør uroe seg

Drøye to måneder har gått siden et knippe av forbundets medlemmer i Bergen sparket i gang streiken før sommeren. Siden har lærerorganisasjonene Utdanningsforbundet, Norsk Lektorlag og Skolenes landsforbund trappet opp streiken både én og to ganger. Nå er rundt 3600 lærere iført streikeskjorter og gule vester.

Handal sier han er fornøyd med oppmerksomheten de får, trass i at mange av sakene i mediene er vinklet på at elevene er skadelidende.

– Det er naturlig. Jeg vil ikke bortforklare at streiken har uheldige følger for mange elever. Det bør uroe alle at vi er i denne situasjonen, ikke minst KS, sier Handal.

– *Lærermangel, rekrutteringsvansker, bruk av ukvalifiserte og lønn. Dere har mange budskap i*

forbindelse med streiken. Hvilket av dem er årsak til konflikten?

– Alle. Dette henger sammen. Vi har stor lærermangel i Norge, og nesten hver femte lærer mangler lærerutdanning. Vi må gjøre noe med statusen til yrket, og da kan vi ikke godta et forhandlingsresultat der en stor del av lærerne blir lønnstapere for sjette året på rad.

Kutt i lønnsstigen

– *Men et lønnsoppgjør som prioriterer de nyutdannede, vil ikke det nettopp være gull verdt for å rekruttere flere, nye lærere?*

– Det er riktig og bra at startlønna er gitt et løft. Men sannheten er at det koster KS nærmest ingenting å gi de nyutdannede mer i lønn, når det de i praksis gjør, er å kutte to trinn på ansiennitetsstigen. Med det forhandlingsresultatet som foreligger, får alle nyutdanna mer lønn litt tidligere enn før. Deretter vil det gå seks år før de når neste nivå på stigen. Med andre ord: De får «sine egne» penger – bare noen år tidligere.

De fleste har lang ansiennitet

Handal understreker at det er i den andre enden av lønnstabellen de fleste lærere ligger. Lærere med maks ansiennitet og lang utdanning utgjør den klart største gruppen ansatte lærere i kommunesektoren. Nærmere 50 000 lærer-

Foto: Marianne Ruud

– Vi får positive tilbakemeldinger fra medlemmene, sier Utdanningsforbundets leder Steffen Handal.

årsverk er i gruppen adjunkter med tillegg og lektorer, som alle har minst fem år høyere utdanning. For adjunkter med tilleggsutdanning har rundt 70 prosent maks ansiennitet på 16 år.

– De ender opp med et langt dårligere oppgjør enn andre med tilsvarende lang utdanning, sier Handal.

Gradvis opptrapping

Foreløpig har lærerorganisasjonene trappet opp streiken gradvis. De har hittil tatt ut langt færre enn under den forrige store lærerstreiken i 2014. I slutten av august det året var over 7800 lærere i streik.

Arbeidslivsforsker ved Fafo, Åsmund Arup Seip, har merket seg taktikken.

– En taktikk som streikende tidligere har brukt for å splitte motparten, har vært å ta ut store uttak i få kommuner. De arbeidsgiverne som blir hardt ramma, vil gjerne argumentere for at streiken må få en rask slutt, mens dette ikke er like viktig for dem som ikke blir ramma, sier Seip, og fortsetter:

De ender opp med et langt dårligere oppgjør enn andre med tilsvarende lang utdanning.

Steffen Handal, leder i Utdanningsforbundet

oster KS nesten ingenting

– Med et lite uttak kan det være lettere å holde streiken i gang lenge fordi færre blir ramma. Det er likevel en liten trøst for de elevene som ble ramma tidlig i streiken.

«Vil bidra konstruktivt»

Tor Arne Gangsø, arbeidslivsdirektør i KS, skriver på sin side til Utdanningsnytt at «KS vil bidra konstruktivt til å finne en løsning.»

– Jeg er veldig glad for at han sier det. Det er det beste som kan skje, ikke minst for elevene

som blir rammet av en streik jeg mener kunne vært unngått. Når det er sagt, er vi beredt på å stå i streik lenge, sier Handal.

– Hvilken fordeling av lønnsporten er det dere ønsker dere?

– Det vil være å kommentere selve meklingen, som jeg ikke kan gjøre. Men jeg kan si at vi la frem et forslag som var mulig å gjennomføre innenfor rammen vi hadde til rådighet. Men det ble ikke godtatt.

Ved en rekke anledninger den siste tiden har

Utdanningsforbundet etterlyst at lokale og sentrale politikere må på banen. Handal understreker at de selvsagt ikke kan blande seg inn i et lønnsoppgjør, men han mener de må gjøre det klart hvilke ambisjoner de har for skolen – og ikke minst hvem de mener skal stå i landets klasserom og hva slags utdanning de skal ha.

Under Arendalsuka i august ga Venstres Abid Raja sin støtte til lærernes lønnskamp. Til DN uttalte han at lærerne bør få høyere lønn. Han sa: «KS, kommunene og politikere må skjønne hvor-

TABELL: GARANTILØNN OG LØNNSTILLEGG FOR ANSIENNITET

Hentet fra Hovedtariffoppgjøret 2022 og KS sitt rundskriv til alle kommuner og fylkeskommuner. Gjelder ikke for medlemmer av Utdanningsforbundet, Skolenes Landsforbund og Norsk Lektorlag.

STILLINGSGRUPPER		Garanti-lønn	2 år ansinitet	4 år ansinitet	6 år ansinitet	8 år ansinitet	10 år ansinitet	16 år ansinitet
Lærer og stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	Tillegg for ansv.	459 100			10 200	10 200	50 400	8 000
	Laveste årslønn				469 300	479 500	529 900	537 900
Adjunkt og stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	Tillegg for ansv.	500 100			10 300	20 200	22 300	13 000
	Laveste årslønn				510 400	530 600	552 900	565 900
Adjunkt med tilleggss-utd. og stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning	Tillegg for ansv.	535 000			5 100	12 400	19 700	40 500
	Laveste årslønn				540 100	552 500	572 200	612 700
Lektor og stillinger med krav om mastergrad	Tillegg for ansv.	563 800			5 500	5 200	31 200	55 900
	Laveste årslønn				569 300	574 500	605 700	661 000
Lektor med tilleggss-utdanning	Tillegg for ansv.	582 300			5 500	8 000	29 200	66 000
	Laveste årslønn				587 800	595 800	625 000	691 000

Med virkning fra 1.5.2022 erstattes de laveste ansiennitetstrinnene med en ny, høyere garantilønn som gjelder fram til seks års ansiennitet. Dette gjelder for alle stillingsgrupper, unntatt stillingsgruppen "stillinger uten særskilt krav til utdanning" (denne gruppen er ikke med i tabellen).

Foto: Stian Lysberg Solum/NTB

Utdanningsforbundet har vært i streik siden 20. juni. Bildet er fra et streikemøte på Lillestrøm 22. august.

Lærerne kontaktet

Riksmekleren: Rett før Utdanning gikk i trykken torsdag, kom meldingen om at de tre lærerorganisasjonene har kontaktet Riksmekleren om streiken.

– Det har vært uformell kontakt med Riksmekleren for å sondere om det er aktuelt å møtes, sier nestleder og streikeleder i Skolenes landsforbund, Bodil Gullseth til VG.

Utdanningsforbundet og Lektorlaget har bekreftet kontakten mot Riksmekleren overfor avisen, skriver VG. Kilder i KS bekrefter også at det er opprettet kontakt med Riksmekleren med sikte på et møte mellom partene.

for læreryrket er viktig. Det er det aller viktigste yrket i Norge.»

Til det svarer KS-direktør Tor Arne Gangsø at det er de nasjonale politikerne som kan gjøre noe med rammebetingelsene, både for skoleeiere og de som jobber i skolen. Han minner også Raja om at kommunesektoren har ansvar for mange, viktige yrkesgrupper.

– Vi har en kake til fordeling, og hvis noen skal få mer, må andre få mindre. Lønn er én av flere faktorer som har betydning for å rekruttere og beholde lærere og betyr mest for de som rekrutteres inn. Derfor er partene blitt enige om å gi unge, nyutdannede et løft i dette lønnsoppgjøret. Utdanningsforbundet ville heller prioritere de med lengst utdanning og ansiennitet, skriver Gangsø.

– Helsepersonell er blitt prioritert

– Dere sier at dere prioriterer de nyutdannede i dette oppgjøret, men det som i praksis er gjort, er at man har fjernet de to første trinnene på ansiennitetsstigen, slik at nyutdanna lærere får en høyere startlønn, men deretter først får første lønnsopprykk etter seks år i yrket. Tror dere det vil gjøre yrket mer attraktivt?

– De to første trinnene på ansiennitetsstigen blir fjernet fordi all tidligere arbeidserfaring nå skal godskrives når ansienniteten fastsettes.

Denne endringen gjør at de aller fleste vil starte med mer enn to års ansiennitet. De vil altså ikke måtte vente seks år på første lønnsopprykk. Vi og kommunene mener at dette er et kraftfullt virkemiddel for å rekruttere unge og nyutdannede lærere og annen viktig kompetanse.

– Lærerorganisasjonene uttaler at dere gjør dem til «lønnstapere». Hva er din kommentar til den påstanden?

– Dette er en lang diskusjon, som kort fortalt handler om at KS bruker kommunesektorens egne tall, som alle partene står bak, mens Utdanningsforbundet bruker nasjonale tall fra Teknisk beregningsutvalg, som omfatter mange flere enn i KS-området. For eksempel er lærere uten godkjent utdanning med, og trekker gjennomsnittet for alle lærere ned fordi det har vært flere vikarer under pandemien. For det andre er det partene rundt forhandlingsbordet som finner løsninger i tariffoppgjør. Resultatet balanserer kommunenes ønsker med arbeidstakerorganisasjonenes ulike krav, skriver Gangsø, men legger til:

– Det er riktig at andre med høyere utdanning har hatt noe bedre prosentuell lønnsvekst enn lærere de siste årene. Det er i hovedsak helsepersonell som er blitt prioritert i kommunenes lokale forhandlinger, fordi de er mest utfordrende å rekruttere.

Send SMS
ABO 5180
til 1960

NÅ FÅR DU KLASSEKAMPEN HELT GRATIS I TRE UKER.

Stopper automatisk.

VIGDIS HJORTH:

– Klassekampen tør, i motsetning til de fleste andre medier, å være gjennomført seriøs.

OLAUG NILSSEN:

– Klassekampen har ei innbydende løysing for nett-abonnement, så eg har med glede og stoltheit sagt opp papiravisa. No kan eg sitje med nasa i mobilen og lese landets beste kulturstoff.

Beskjeder til foreldrene

– Her fant jeg månedsplanen, men hører den hjemme her, under daglige hendelser? sier far Ranjan Kumar Sahu. Han peiker ned i appen Kiddy, nyeste kontaktkanal mellom barnehage og foreldre.

Tekst: Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no Foto: Erik M. Sundt

Han og styrer Pia Maria Jakset i Hallagerbakken barnehage i bydel Søndre Nordstrand i Oslo stikker hodene sammen over appen Kiddy i samme mobiltelefon. Begge er svært begeistra over appen som gjør det mulig å sende informasjon på 11 ulike språk fra barnehagen til foreldre. Barnehagens ansatte skriver meldinger inn i appen på norsk og får dem oversatt til det språket hver enkelt av mottakerne skal ha. Siden mars har alle barnehagene i bydelen brukt appen, som pilot for prosjektet. Appen koster 20 kroner per måned per barn.

Enklere å forstå

– Appen har gjort det mye enklere å forstå informasjonen fra barnehagen, konstaterer Ranjan Kumar Sahu, som mener at blant anna informasjonsutvekslinga de gangene dattera har vært sjuk er blitt mye lettere etter at barnehagen tok i bruk Kiddy.

Sahu har ett års erfaring som far i norsk barnehage, og dattera begynte på «stor» avdeling nå i høst. Første arbeidsgiveren hans i Norge brukte bare engelsk, og det gjorde ham lite interessert i å lære norsk. Nå går han imidlertid aktivt inn for å lære norsk, etter å ha fått ny arbeidsgiver som forventer det.

Sahu konstaterer at språkproblemer har gjort at det ikke alltid har vært lett å kommunisere med barnehagen.

Karneval-krøll

Appen er utviklet ved fi maet Daxapp, som holder til i Melhus utafor Trondheim og som ble starta i 2021. Firmaet har i dag sju ansatte.

Derfra trekker Kubilay Kartal fram meldinga om at det skulle være karneval i barnehagen som eksempel på problemene for barnehageforeldre som er dårlige i norsk. Det er han som har utvikla appen for fi maet Daxapp, der han er daglig leder. Behovet for en slik app har han følt sjøl, forteller han når Utdanning ringer.

– Vi fikk melding fra barnehagen med ordet karneval, men det ordet forbant vi ingenting med. Dermed kom barnet i barnehagen med vanlige klær den dagen, forteller Kartal.

Han forteller at han kom til Norge for fi e år siden etter å ha mista jobben i Tyrkia av politiske grunner.

Det meste av barnehagetida

Å ikke forstå verken språk eller kulturelle koder er et stort hinder for integrering, konstaterer han. Samtidig har han erfart at å lære et nytt språk noenlunde kan ta tre-fi e år.

– Det kan være det meste av barnehagetida til barnet ditt. Du sitter der på foreldremøter og skjønner ingenting. Uten å forstå informasjon og beskjeder fra barnehagen er det vanskelig å gi barnet den støtta det trenger for å være trygg og komfortabel i barnehagen, legger han til.

Kartal har også utvikla en tilsvarende app for frivillige organisasjoner for Daxapp.

Savner flere store språk

I Hallagerbakken barnehage blir styrer Pia Maria Jakset og far Ranjan Kumar Sahu sittende med hodene sammen over mobilen mens de diskuterer erfaringene med appen.

– Den klarer ikke alle typer digitale dokumenter. Noen meldinger må gå via Google Translate, konstaterer Sahu.

Han meiner også at språket i oversettelsene må bli bedre.

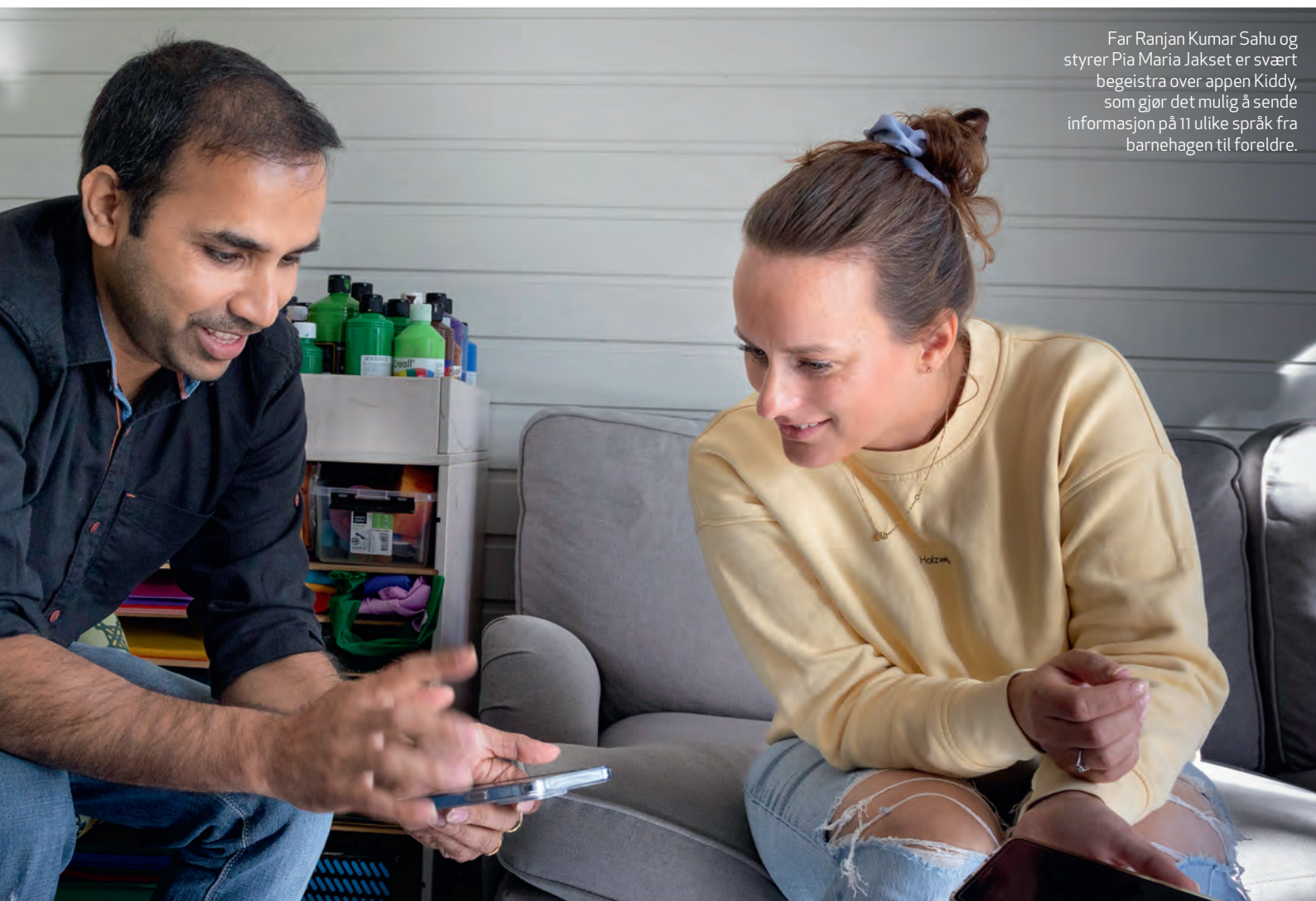
– Følger det bilder med, blir de dessuten svært dårlige, sier han.

De to i Hallagerbakken barnehage er raskt enige om at Kiddy har forbedringspotensial. Ikke minst bør den kunne oversette til fle e språk. Foreløpig oversetter den fra norsk til engelsk, arabisk, urdu, polsk, russisk, fransk, pashto, tyrkisk, ukrainsk og persisk

– Jeg savner særlig tigrinja, somalisk og spansk, sier Pia.

flyr på elleve språk

Far Ranjan Kumar Sahu og styrer Pia Maria Jakset er svært begeistra over appen Kiddy, som gjør det mulig å sende informasjon på 11 ulike språk fra barnehagen til foreldre.

Ranjan savner hindi. Sjel bruker han appen på engelsk. Hjemme veksler de mellom engelsk, hindi og det indiske språket oriya.

– Engelsk er helt greit for meg, og oriya forventer jeg ikke at appen skal ha. Men mange hadde hatt nytte av hindi, sier han.

Generelt meiner han at språket i appen bør bli bedre.

Oversetter bare fra norsk, ikke til

I dag kan appen bare brukes fra barnehagen eller organisasjonen og til foreldre. Den oversetter ikke til norsk, bare fra.

– Vi arbeider med å gjøre det mulig å bruke den den andre veien også, slik at foreldre kan

skrive meldinger til barnehagen som blir oversatt til norsk, sier Kubilay Kartal fra Melhus.

Dessuten arbeider de med å tilpasse appen til fle e typer elektroniske dokumenter.

Appen er utstyrt med Google ati, som betyr at jo mer et språk blir brukt, jo mer vil dette språket i appen utvikle seg.

«Overtrekksvotter» på arabisk

– Kan et ord som «overtrekksvotter» få mening på arabisk?

Utdanning spør Gunvor Mejdell, professor emerita i arabisk ved Universitetet i Oslo.

– Jeg meiner at alt kan oversettes, sier Mejdell.

Hun forteller at arabisk bare har ett ord som dekker både is og snø. Vokabularet for å skildre klær som egner seg for vinteraktiviteter er naturlig nok ikke så rikt som på norsk.

– Dermed må vi bruke noen fle e ord enn det ene vi kan bruke på norsk, sier hun.

Skal barnehagen minne om at barna må ha utebukse når de leiker i snøen, må det forklares hva som skiller ei utebukse fra ei anna bukse.

– Det kan jo legges inn forklarende bilder også. Dessuten må vi ikke glemme at slike maskinoversettelser aldri vil være den eneste kontakten mellom barnehage og foreldre, sier Gunvor Mejdell.

Gleder seg over

– Vi har brukt frihetsforsøket til å finne ut hvordan vi kan gjøre tilbudet til barn og foreldre enda bedre. Foreløpig har vi ikke brutt noen lover og forskrifter, selv om vi hadde hatt mulighet til det, sier Susanne Ingemann Andersen, leder i Mariakringlen barnehage.

frie tøylar i barnehagen

I Helsingør kommune kan personalet i barnehagene teste ut nye ideer uten innblanding. Men noen begrensninger er det.

Tekst og foto: Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

– Da statsministeren sa at hun ville sette barnehager og skoler fri, tenkte jeg: «Skjer dette i min tid som pedagog? Skal jeg virkelig få oppleve dette?», sier Susanne Ingemann Andersen. Hun er barnehagepedagog og leder for Barnehuset Mariakringlen i Helsingør på Sjælland.

Høsten 2020 satte Danmarks sosialdemokratiske statsminister Mette Fredriksen i gang et forsøk med å sette kommunene fri fra lover og regler. Målet er å redusere byråkrati og detaljstyring og finne ut hvordan hverdagen blir, dersom de ansatte får bestemme. Våren 2021 fikk sju kommuner bli med i «Frihetsforsøket», på ett av tre velferdsområder: skole, barnehage eller eldreomsorg. Forsøket skal vare i tre år og evalueres.

I Danmark kalles barnehagene daginstitusjoner og er inndelt i vuggestuer for de minste og barnehager for de eldste. Til daglig holder Andersen til i vuggestuen, en avdeling for barn opp til tre år. Noen minutter unna ligger barnehagen med barn fra fire til seks år. De siste seks årene har Andersen ledet begge institusjonene, med til sammen 77 barn.

Satset på daginstitusjoner

I et rom i første etasje spiser noen barn og personalet sammen. Vi lister oss forbi noen som sover og noen som leker.

– En grunn til at Helsingør er én av de to kommunene som ble sluppet fri på barnehagefeltet, er at vi har satset spesielt på kvalitet i daginstitusjoner. Politikerne har i årevis vært opptatt av skolen. Men nå er fleire opptatt av det pedagogiske tilbudet til de yngste og barnehage lærernes kvalifikasjoner, sier hun.

I Mariakringlen vuggestue var en bedre overgang fra vuggestuen til barnehagen noe av det første personalet diskuterte.

– Det er uvanlig at vuggestuen og barnehagen ligger på to adresser. Det gir oss en ekstra utfordring med overgangen. I koronatiden hadde vuggestuen 11 treåringer fordelt på tre stuer. Barn fra ulike kohorter fikk ikke møtes.

Det samme gjaldt personalet, sier Andersen.

Da tiltakene ble opphevet våren 2022, iverksatte personalet sitt første prøveprosjekt med bakgrunn i frihetsforsøket. Nå kunne de 11 eldste barna møtes på tvers av stuen.

– Frihetsforsøket har gitt oss en plattform til å tenke nytt. Først og fremst forsøker vi å gjøre det vi gjorde før enda bedre. Får vi senere behov for å gå utover lover og regler, gjenstår å se, sier hun og legger til at det å bryte lov- og regelverk ikke er noe poeng i seg selv. Flere av lovene og reglene er de ansatte opptatt av å beholde, som bemanningsnormen.

Mener flere sektorer må fristilles

På spørsmål om hun ser problematiske sider ved frihetsforsøket, trekker Andersen fram at barnehagens samarbeidspartnere fra pedagogisk-psykologisk tjeneste, familierådgivningskontor, lokale folkehelsemyndigheter og skolen ikke er med.

– Vi kunne fått til mer dersom våre samarbeidspartnere ble sluppet fri, sier hun.

Snart skal frihetsforsøket utvides til alle Danmarks 98 kommuner. Men friheten gjelder bare ett velferdsområde i hver kommune.

– Iverksetter vi små forsøk, for eksempel for å hjelpe barn med spesielle behov, vil andre yrkesgrupper gjerne delta. Men det får vi ikke gjennomført fordi lovgiv-

ningen er forskjellig på de ulike velferdsområdene, og kun ett velferdsområde er satt fri, sier Susanne Ingemann Andersen.

Ønsker seg styrket rekruttering

Som i Norge er også bemanning et tema. I Danmark er målet for daginstitusjonene 70 prosent pedagoger og 30 prosent assistenter.

– Tror du frihetsforsøket kan øke rekrutteringen?

– Det finnes ikke et enkelt svar på det. Dårlig lønn hindrer rekruttering. Dessuten har mange fått med seg reportasjer fra enkeltbarnehager der barna er blitt dårlig behandlet. Det gjør at vår profesjon sliter med anerkjennelsen. I tillegg er jobben fysisk og psykisk krevende, og man må ofte gå på kompromiss med seg selv. Det legger unge folk merke til og vil ha arbeid som krever mindre relasjonelt.

De ansatte i Mariakringlen har også brukt frihetsforsøket til å se på hvordan barna skal komme inn fra lekeplassen. Målet er to og to i stedet for i en flakk. Personalet er også opptatt av at alle barn og foreldre skal møtes av en voksen hver morgen som de har øyekontakt med.

– Vårt arbeid handler om å gi barn og foreldre en god følelse av å bli sett og ivarettatt. Først og fremst bruker vi frihetsforsøket til å ha et kritisk blikk på alt vi gjør og til å få best mulig relasjon med barn og foreldre. Om det blir behov for å avvike fra lover og regler, må vi se på etter hvert, sier hun.

På trappene i Norge

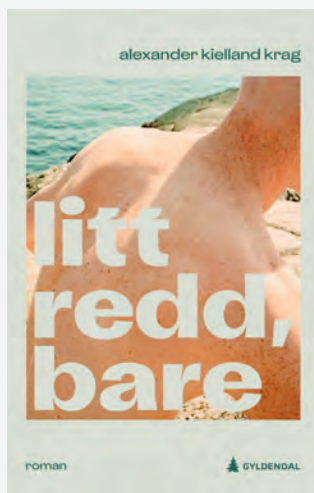
Regjeringen i Norge har planer om å iverksette et frihetsforsøk inspirert av Danmark. I en debatt under Arendalsuka i august sa styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen (H), at hun har store forventninger.

– Men jeg er spent på hvor mye sentrale politikere tør å slippe kommunene fri. I tillegg må administrative ledere slippe de ansatte fri. Nå er det for mye rapportering, kontroll og tilsyn. Kommunesektoren er for rigid styrt, sa hun.

Skjer dette i min tid som pedagog?
Skal jeg virkelig få oppleve dette?

Susanne Ingemann Andersen,
barnehagepedagog og leder

Litt redd, bare

Av Alexander Kielland Krag
Gyldendal forlag
224 sider

Den skikkelig redde følelsen

Denne boka fikk jeg anbefalt av en lesende venn, og han ga følgende beskjed:
– Bruk den på skolen. Jeg tror det finnes mange gutter som trenger å lese den.
Den er fin for dem som egentlig ikke liker å lese.

«Litt redd, bare» av Alexander Kielland Krag kom ut i 2021 og har høstet gode kritikker. Men gode kritikker betyr ikke nødvendigvis at en roman slår an i målgruppen. På Uprisen.no er det ungdommene selv som anmelder litteratur. Her har «Litt redd, bare» fått mange anmeldelser og gjennomgående høye terningkast.

De unge anmelderne er enige om at boka er lett å lese, og at den engasjerer. De beskriver karakterene og handlingen som troverdig, og de mener

forfatteren er god til å forklare hva som skjer. Og kanskje viktigst av alt: Flere av dem hevder at denne boka kan hjelpe lesere i samme situasjon, og at den kan hjelpe andre til å forstå.

«Litt redd, bare» handler om Cornelius. Første setning i boka er: «Det oppsto plutselig.» I en helt vanlig, hyggelig situasjon får Cornelius helt plutselig sitt første angstanfall. Dermed er livet hans forandret.

Cornelius blir ikke mobbet. Han er ikke traumatisert. Han har ikke rusproblemer eller skolevegring. Han er en veltilpasset, privilegert tenåringsgutt. Han går på videregående, er enebarn med omsorgsfulle foreldre, har gode venner, trives på skolen og har draget på damene. Cornelius innser at han er privilegert. «Det er ikke synd på meg fra utsiden», men det gjør også at han synes han har så uendelig mye å tape.

Nederlagsfølelsen og skammen er påtrengende. Det er ydmykende å være syk, å trenge behandling og medisiner. Kan folk se det på ham? Cornelius vil, som alle andre mennesker, bare være frisk. Være «normal». Det meste av tiden er alt som det pleier, men angsten for angsten har lagt seg tungt over livet hans, og det er overveldende og smertefullt.

Familie og venner reagerer med bekymring og omsorg. De forstår mer enn Cornelius er villig til å tro. Det er tydelig gjennom hele handlingen at Cornelius har venner som vil tåle å vite om problemene hans. Utfordringen er at de har aldri snakket om det som er vanskelig. De har ingen trening i åpenhet. Nå er det på tide. Men hvordan?

Dette er ikke en bredt anlagt roman. Den har ikke parallelhandlinger. Her er det lite ytre action som er med for å drive frem spenningen. Heldigvis. For det som skjer med Cornelius, holder i massevis. Leseren har mer enn nok med å følge de tankene og følelsene som dukker opp når han må innse at dette er noe han er helt nødt til å forholde seg til.

Gjennom hele romanen forklarer Cornelius hvordan angsten oppleves. Vinden snur i kroppen, han har tordenskyer i brystet, storm i blodårene.

Han føler seg forgiftet. Han har en naturkatastrofe under huden. Beskrivelsene er korte og presise, enkle og sanselige. Jeg tror de kan gi unge mennesker et vokabular til selv å forklare hvordan de har det. De rette, treffende ordene kan gi hjelp til å forstå og til å bli forstått.

Er «Litt redd, bare» en bok vi kan anbefale til våre ungdommer? Er dette en roman vi lærere bør unne oss?

Jeg vil svare et rungende ja til begge deler. Dette er en berikende leseropplevelse som gir oss innsikt. Denne romanen er et eksempel på at skjønnlitteraturen kan gi oss perspektiver og forståelse som lærebøker ikke kan.

Vi har blant annet godt av å bli minnet om at god helse ikke er en selvfølge. At veien ut er gjennom. At når det stormer som verst, finnes det steder med i alle fall litt le. Men vi må oppsøke dem.

Anmeldt av Hilde Eskild, lærer og forfatter

Denne romanen er et eksempel på at skjønnlitteraturen kan gi oss perspektiver og forståelse som lærebøker ikke kan.

MINE FAVORITTER

To do
Microsoft app.

Holder styr på det meste

App: Microsoft To Do er en av mine favoritter for å holde oversikt over oppgaver og viktige frister. Denne applikasjonen gir meg muligheten til å prioritere de viktigste oppgavene først, sette påminnelser og tidsfrister. Det jeg liker veldig godt med Microsoft To Do, er at den er enkel å bruke, oversiktlig og gir deg muligheten til å lage og tilpasse listene etter dine behov.

Arbeidskultur
for bedre læring i alle
skoler: Hva er nødven-
dig lærerkapital?
av Andy Hargreaves og
Michael Fullan (2014)

Å utvikle seg i fellesskap

Sakprosa: "Arbeidskultur for bedre læring i alle skoler: Hva er nødvendig lærerkapital?" er én av mange fagbøker som jeg synes har vært interessante og spennende å arbeide med. Denne boken handler overordnet om skoleutvikling, lærernes profesjonelle kapital og hvordan denne styrkes og utvikles gjennom profesjonelle læringsfellesskap.

21. tanker for
det 21. århundre
av Yuval Noah
Harari (2018)

Om evig endring

Sakprosa: I boken "21. tanker for det 21. århundre" har forfatteren skrevet om og reflektert over de store spørsmålene som vi står overfor i det 21. århundre, og hvordan vi samtidig skal forholde oss konstant forandring. Dette var en spennende og forfriskende bok å lese.

Foto: Simon Sjøkvist

Sonja Tan Nguyen

nestleder i Pedagogstudentene
og grunnskolelærer

Debattinnlegg kan ha en lengde på opptil 7000 tegn (inkludert mellomrom). Husk tittel og ingress.

Tips: Både tittel og ingress bør være konkrete og gi uttrykk for en mening.

Oppgi navn og telefonnummer når du sender inn innlegg. Legg gjerne ved et digitalt portrett (minimum 0,5 MB), med navn på den som har tatt bildet.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og kutte i bidragene.

Meningene dine er viktige for oss!

Send ditt bidrag til:
debatt@utdanningsnytt.no

ORGANISASJONEN

Hva gjør Utdanningsfo for pensjonistmedlem

Er Utdanningsforbundet rette organisasjonen for oss pensjonister?

Som medlem av pensjonistrådet i Utdanningsforbundet Sola var jeg medforfatter til et innlegg i Utdanningsnytt.no/Utdanning hvor vi spurte om det er plass til pensjonister i forbundet. Etter å ha lest innlegget til leder for sentralt pensjonistråd Harald Bjørløw («Rett på sak» i Utdanning 9), ser jeg at spørsmålet heller burde vært: Er Utdanningsforbundet rette organisasjonen for oss pensjonister?

Jeg har vært medlem i forbundet og i én av dets forgjengere siden begynnelsen av 1970-tallet, og tillitsvalgt, stort sett sammenhengende, i ett eller flere verv og på flere nivå siden midten av 1980-tallet. Jeg har hatt mye glede og nytte av medlemskapet og tillitsvervene, og jeg angreir ikke på de valgene jeg sjøl har gjort. Fagforeningsarbeid er en av grunnpillarene i norsk arbeidsliv og blir stadig viktigere. Men jeg hadde ventet at den fagforeningen jeg er/har vært medlem og tillitsvalgt i, ivaretar/ivaretok mine interesser også som pensjonist.

Jeg ser at Bjørløw har forhåpninger til neste landsmøte. Jeg er usikker på om jeg har samme forhåpninger og om jeg vil vente til nevnte landsmøte.

Jeg vet ikke om jeg vil være medlem lenger og arbeide for en organisasjon som sensurerer tilbud til en medlemsgruppe med begrunnelsen «ikke faglig forsvarlig», uten å drøfte dette med representanter for angjeldende medlemsgruppe, og uten å kunne forklare hva som vil være «faglig forsvarlig». Det som gjør saken spesiell, er at programmet som ikke var faglig forsvarlig, i hovedsak er likt de aktivitetene vi inviterer våre pensjonistmedlemmer til.

At Norges nest største fagforening heller ikke ser verdien av å delta i en markering i forbindelse med pensjonistoppgjøret, med de andre fagforeningene og for den medlemsgruppen som har tapt

Det finnes en organisasjon som arbeider mer aktivt for pensjonister, skriver innsenderen.

Jeg hadde ventet at den fagforeningen [...] ivaretar/ivaretok mine interesser også som pensjonist.

Gunnstein Ueland

rbundet mene?

Foto: Terje Pedersen, NTB

nes kår og har større gjennomslagskraft enn Utdanningsforbun-

kjøpekraft de siste åtte årene, er nesten ikke til å tro. Det kan vel bare tolkes som en nedprioritering av pensjonistene og våre krav.

Sentralledet bør være klar over at det finnes en organisasjon som arbeider mer aktivt for pensjonistenes kår og har større gjennomslagskraft enn Utdanningsforbundet.

Spørsmålet er hvor lenge jeg skal være medlem i solidaritet med de yrkesaktive, i stedet for å være medlem og arbeide aktivt i en forening som arbeider for oss pensjonister.

Gunnstein Ueland

pensjonist (og fortsatt medlem)

MEDLEMSBLADET

Hmm, Utdanning ...

Der! ... fant jeg Utdanning nr. 9, august 2022 i bunken av prioritert lesestoff. Ikke minst under en avgjørende streik er det spennende å følge min egen fagforenings viktigste blad.

Streike-oversraskelse: Det streikende forbundets blad slår opp: «Diggar å lære bort digitalt», på forsiden. Overskriften for nummerets leder er: «Skjermkrigen er forbi». Den følges av åtte siders hovedoppslag med jubel-overskriften: «Har frigjort seg fra lærebøkene» (for øvrig ikke et sitat eller en påstand, men en konkluderende konstatering).

Utdanning redigeres etter redaktørplakaten og er journalistisk uavhengig. Pedagogiske og daglige saker er en naturlig og ønsket del av innholdet. Fint. Bladet er også den mest sentrale kommunikasjonskanalen fra forbundet til medlemmer og tillitsvalgte. Det betyr, mener jeg, at det er en selv-

Faksimile av Utdanning nr. 9, 2022.

sagt plikt å gi argumentene, mobilisere og bidra til organisasjonens kraft.

Å tro at høstens kamper blir lette å vinne, er naivt. Vi trenger trøkket som Utdanning kan gi.

Trond Hofvind

Streikesaker i Utdanning

Hovedoppslaget i forrige utgave av bladet Utdanning var en reportasje fra Knappskog skule i Vestland, en sak vi ser at er godt lest. I sitt innlegg virker Trond Hofvind å stille spørsmål ved den prioriteringen, men forklaringen er enkel:

Streiken er ferskvare. Når vi prioriterer saker til bladet, må vi forsikre oss om at det vi leverer ikke er gammelt nytt før lærerne får bladet i postkassa. Derfor valgte vi å ha streikestoff på aktueltssidene, som er de siste sidene som sendes til trykkeriet. Bladet trykkes en uke før offisiell utgivelsesdato.

På våre nettsider Utdanningsnytt.no vil derimot leserne finne en løpende dekning av streiken. Til nå har vi publisert rundt 25 nyhetssaker.

Den sentrale kommunikasjonskanalen fra forbundet til medlemmer og tillitsvalg-

te er derimot udf.no, samt Utdanningsforbundets side på Facebook, deres nyhetsbrev med mer.

For som Hofvind ganske riktig påpeker: Utdanning, tidsskriftene og Utdanningsnytt.no redigeres etter redaktørplakaten og er journalistisk uavhengig. Det betyr at vår oppgave er å lage god og relevant journalistikk for våre lesere, samt være et talerør for alle interessenter i vår sektor som ønsker å ytre seg i offentligheten.

Med det håper jeg Utdanning vil være å finne i Hofvinds, og mange andres, bunke av prioritert lesestoff også fremover.

Kaja Mejlbo

ansvarlig redaktør for Utdanning og Utdanningsnytt.no

ARBEIDSTID

Ikke ett minutt ekstra!

Nå er vi der igjen at vi ser hva arbeidsgiversiden mener vi er verdt. Fortsatt mindre-lønnsvekst tvinger oss til å streike.

Noen streiker nå for oss alle. For resten av oss må det nå være slutt med å jobbe gratis, slutt med å strekke oss litt lenger og slutt med å vanne ut arbeidstidsavtalen som vi streiket for å beholde i 2014!

I arbeidstidsavtalen for undervisningspersonalet, SFS2213, står det klart og tydelig at et lærerårsverk er 1687,5 timer i året, hverken mer eller mindre. Dette må vi begynne å ta alvorlig, og vi må slutte å skjule at arbeidstiden ikke strekker til. Hvorfor skal vi bidra med mer enn vi får betalt for? Vi skal ikke jobbe ett minutt ekstra!

Mange lærere svarer på Teams, tar telefoner og svarer på e-post fra foreldre, kolleger og andre utenfor planfestet arbeidstid, det vi tidligere kjenner som bundet tid. Slutt med det!

Arbeidstidsavtalen er klar. På barnetrinnet, ungdomstrinnet og videregående skoler er planfestet arbeidstid henholdsvis 1300, 1225 og 1150 timer fordelt på 38 uker med fratrekk av 45 timer for planleggingsdagene. Planfestet tid skal først og fremst brukes til undervisning, for- og etterarbeid knyttet til undervisning og faglig ajourføring, men alle andre pålagte oppgaver skal også gjøres

i den planfestede tiden.

Den planfestede tiden skal du ha en oversikt over ved skolestart. Du skal vite når du starter og når du slutter hver dag. Du har rett til en samtale med rektor om din arbeidsplan, og du kan ta med deg tillitsvalgt. Denne planen må være på plass for at du skal kunne ha oversikt over din egen arbeidstid.

Velger du å arbeide mer enn planfestet tid på skolen? Da skal du jobbe mindre hjemme. For en barneskolelærer fordeles 43 timer i uken på 33 timer på skolen og ca. ti timer som disponeres av læreren selv. De ti timene du rår over selv, skal brukes til for- og etterarbeid og faglig ajourføring. Ikke til andre oppgaver! Mange har økt planfestet tid i sine lokale avtaler, og tiden læreren disponerer selv, reduseres tilsvarende.

Utviklingssamtaler, møter, samarbeid med kolleger og andre instanser, og også planlegging er oppgaver som utføres i planfestet arbeidstid. Alt av foreldremøter, avslutninger og lignende er også en del av den planfestede tiden. Utføres arbeidsplanfestede oppgaver utenfor den ordinært oppsatte planfestede arbeidstid, blir det fort delt dagsverk og kveldstillegg. Dersom man i tillegg glemmer å flytte tid innenfor rammene i avtaleverket, kan man også få overtidsbetalt.

Vi kan ikke alle streike, men vi kan alle vise hva som skjer om vi ikke jobber gratis lenger. Hva som skjer; om vi for eksempel kun svarer på e-poster i planfestet arbeidstid, om vi gjør det

Ill.foto: Svein Erik Dahl

Vi må slutte å skjule at arbeidstiden ikke strekker til, skriver innsenderne.

vi skal når vi skal, hverken mer eller mindre! Vi må vise hva som skjer om vi faktisk følger vårt eget avtaleverk til punkt og prikke. Da må vi slutte å gjøre andre oppgaver enn for- og etterarbeid og faglig ajourføring i den tiden vi har til egen disposisjon. Nå gir vi ikke ett minutt ekstra tid lenger! Vi gjør det vi får betalt for. Hverken mer eller mindre!

Utdanningsforbundet Lillestrøm

Kristin Løver
Jon Ola Eggen
Alexander Fjellestad
Hilde Henriksrud Svendsen
Lene Skjønhaug

Visste du at
annonser
hos oss
sees av
276 000
lesere?

Bestill annonser nå

annonsefrist/utgivelsesdato

11	14. september / 30. september
12	5. oktober / 21. oktober
13	26. oktober / 11. november
14	16. november / 2. desember

Kontakt:
Mona Jørgensrud
i HS Media.
mj@hsmedia.no

Annonse-
informasjon:

BARNEHAGE

En barnehagepolitikk moden for endring?

For den ideelle barnehagestiftelsen Kanvas er barnehagekvaliteten nå kraftig underfinansiert.

Kunnskapsminister Tonje Brenna skriver, som sommergjest i Vårt Land 1. august, at regjeringen vil ta kontroll over barnehagenes økonomi, og at de vil jobbe for et barnehagetilbud av jevnt høyere kvalitet over hele landet. Regjeringen vil styrke pedagognormen, slik at minst halvparten av de ansatte er barnehagelærere og 25 prosent er barne- og ungdomsarbeidere.

Så langt har regjeringen sørget for at både kommersielle og ideelle barnehager får reduserte inntekter grunnet kutt i pensjonspåslaget. I tillegg kommer økte kostnader som en konsekvens av kravet om at hver barnehage skal være organisert som et eget rettssubjekt.

For den ideelle barnehagestiftelsen Kanvas, som ikke har noen eiere og følgelig ingen som kan ta utbytte, er barnehagekvaliteten nå kraftig underfinansiert. For 2022 har vi budsjettet med et underskudd på om lag 25 millioner kroner, og vi regner også med underskudd for 2023. Det skyldes at Kanvas som ideell aktør allerede har

en stedlig leder i hver barnehage og den pedagognormen og fagarbeidernormen som Brenna og de fleste andre politikere i Norge ønsker seg.

Nå venter vi i Kanvas spent på regjeringens grep for å sikre en jevnt over høyere kvalitet i barnehagene på tvers av landets kommuner. Vi håper det kommer snart, så vi slipper å redusere kvaliteten i våre barnehager i påvente av at regjeringen sikrer en nødvendig finansiering av den barnehagekvaliteten de ønsker seg.

Robert Ullmann

daglig leder i barnehagestiftelsen Kanvas

**KVALITET
i SFO**

Kvalitet i SFO 2022 • Torsdag 17. + fredag 18. november • Bergen

SFO – barns beste & fellesskap

Velkommen til årets samling for SFO-folket over hele landet. Vi arrangerer landskonferanse for de som jobber i SFO/AKS for 25 gang. Det blir en jubileumskonferanse i god SFO-stil. Du kan virkelig glede deg!

Fra scenen får du 13 mennesker med temaer som gir deg ny kompetanse, energi og motivasjon. Vi skal for 6 år på rad kåre Årets barneveileder og det er mulig å besøke en SFO i Bergen torsdag ettermiddag. Vi har plass til 350 stykker på Scandic Bergen City, en ypperlig anledning til å utvide nettverket.

Du møter blant annet: Inger Bergkastet, Jan-Martin Berg, Regina Tucker/MYRA og Vilde Follesø

Les mer og påmelding på www.sfonett.no

**Nettverket! for
SFO**

NESTEKJÆRLIGHET

Altruismen som visjon og valg

Spørsmålet er: Lærer våre elever altruisme eller likegyldighet?

**Kronikk av
Inge Eidsvåg**

forfatter og tidligere rektor ved Nansenskolen, Norsk Humanistisk Akademi.

Illustrasjon
Tone Lileng

Dikteren Jens Bjørneboe var opptatt av ondskapens problem, og han skrev tre bøker om «bestialitetens historie». Men han undret seg også over godhetens og offerviljens mysterium. Mot slutten av romanen «Krutttårnet» (1969) holder overlege Lefebvres et foredrag, der han blant annet sier: «Større enn det ondes problem, er det godes problem.»

I dag, når krig igjen raser i Europa, er det lett å bli motløs på menneskenes vegne. Lett å glemme at når ondskapen legger byer i grus og dreper uskyldige barn, vil det alltid finnes mennesker – på begge sider av fronten – som ikke skiller mellom fiende og venn, men viser omsorg og godhet, selv om det koster.

Det var den franske filosofen Auguste Comte (1798-1857), sosiologiens far, som først tok i bruk begrepet altruisme (fra latin alter – den andre). Altruisme er det motsatte av egoisme, det er å vise uselviskhet og offervilje. Det er å hjelpe andre, selv om det er med fare for eget liv. Innsatsen er frivillig og gir ingen materiell belønning.

Et barn møter godhet

Samuel Oliner var 12 år i 1942 og barn av jødiske foreldre. De bodde i byen Bielanka i det sydlige Polen, men ble av nazistene beordret til å flytte til ghettoen i Bobowa. «Det var en verden med sult og elendighet,» skrev Samuel Oliner senere.

Tidlig om morgenen den 14. august ble ghettoen omringet av nazi-soldater. De gikk fra hus til hus og skrek: «Alle Juden raus! Raus!» Samuel var fremdeles i pysjamas, og livredd klatret han opp på taket av huset. Derfra så han blant annet en soldat som kastet et lite barn ut av vinduet. Da Samuel våget seg ned, var faren ført bort. Stemora skjønte hva som ville skje og ba gutten flykte så fort han kunne. Livredd løp han og gjemte seg på et lite loftsrom. Etter mange timer greide han å komme seg ut av ghettoen. Da fikk han høre hva som hadde skjedd. At jødene, inkludert hans egen familie, var blitt fraktet på lastebiler til en skog i nærheten. I løpet av 18 timer ble 1000 mennesker drept, blant dem hele Samuels familie.

Etter dette streifet gutten omkring, fortumlet og fortvilet. Han sov på låver eller under åpen himmel og spiste det han fant; gulrøtter, poteter, epler. Så bestemte han seg for å gå over fjellet til landsbyen Bystra, der en

kvinne ved navn Balwina Piecuch bodde sammen med sin familie. Balwina hadde gått på skole sammen med Samuels far og visste om hans familie. Da han banket på døra, kjente Balwina den livredd gutten igjen, og hun skjønte hva som hadde skjedd. Hun tok ham inn til seg, trøstet ham og sa at han kunne få sove på loftet. «Jeg vil hjelpe deg», sa hun.

For å hindre at han ble avslørt, bestemte de at Samuel skulle bli en katolsk gutt med et nytt navn, Jusek Polewski. Han måtte pugge Fadervår og lære å bøye kne og korse seg når han gikk forbi katolske helligdommer. Ingen måtte få se ham naken, da han var omskåret.

Så var det å prøve å finne en jobb. Samuel diktet opp en historie om at han var 15 år (ikke 12) og at hans fattige mor og bror ikke hadde råd til å ha ham heime lenger. Han fikk arbeid på gården hos et barnløst ektepar, og der ble han i to og et halvt år. De ante ikke at han var jøde.

Etter at Sovjetunionen frigjorde området i mars 1945, dro Samuel tilbake til Balwina og hennes familie. Selv sier han: «Balwina Piecuchs godhet og omsorg ikke bare reddet mitt liv, det formet det også».

Samuel Oliner emigrerte til USA i 1950, der han ble professor i sosiologi ved Humbolt State University. Han og kona Pearl, professor i pedagogikk, brukte deretter sine profesjonelle liv til å finne ut hvem de var, de som under 2. verdenskrig, frivillig og uten noen belønning, satte sitt eget liv i fare for å redde jøder. Å skjule eller hjelpe jøder var nemlig forbundet med dødsstraff, både for helperen og hans familie. Mange av dem mistet livet i forsøket på å redde andre.

Men hvem var de – og hvorfor gjorde de det?

Altruisme som forskningstema

Samuel Oliner begynte sin akademiske karriere med å undervise om Holocaust og rasisme. En dag, etter undervisningen, kom en ung student gråtende opp til ham. Hun var tysk, men gift med en amerikaner. Hun følte at hun måtte slutte på kurset, da det var for smertefullt å høre om «hva mitt folk gjorde mot ditt folk».

Dette gjorde et sterkt inntrykk på Oliner. Denne kvinnen var uskyldig, hun hadde ingenting med jødeutryddelsen å gjøre. «Hennes smerte fikk meg til å tenke: Hva annet kan vi undervise studentene om enn tortur, mord og forferdeligheter?» Så husket han familien som

hadde hjulpet ham å unnslippe nazistene. Hvorfor hadde de risikert livet for å hjelpe ham?

I løpet av de neste årene grunnla Samuel og Pearl Oliner The Altruistic Personality and Prosocial Behavior Institute. De intervjuet flere hundre mennesker i syv land, som alle hadde hjulpet jøder i det nazi-okkuperte Europa. De ville finne ut hva som motiverte disse hjelperne og hva som karakteriserte dem.

Det første de fant, var at hjelperne var alminnelige mennesker. Ingen hadde utmerket seg spesielt før krigen, og de fleste gjorde heller ikke ekstraordinære ting etter krigen. Men i en spesiell situasjon satte de livet inn for å redde andre.

Det som skilte de som reddet jøder sterkest fra de passive tilskuerne, var deres forhold til andre mennesker. De var vokst opp i hjem der de var blitt vist mye kjærlighet, og der foreldrene hadde lært dem at alle mennesker var like mye verdt. «Vi måtte hjelpe disse menneskene; ikke fordi de var jøder, men fordi de var mennesker som trengte hjelp.»

Mange sa også at de handlet ut fra plikt. «Jeg kunne ikke bare stå og se på den daglige elendigheten.» En annen sa: «Jeg følte at foran meg stod et menneske som ble jaget som et vilt dyr. Det vakte i meg en følelse av brorskap og et ønske om å hjelpe.» Forholdet til religion så ikke ut til å skille de altruistiske fra de likegyldige. Derimot fortalte bare 1 prosent av redderne at foreldrene hadde lagt stor vekt på lydighet i oppdragelsen, mot 12 prosent av de likegyldige. En annen ting vi skal merke oss er at 59 prosent av de som reddet jøder hadde jødiske venner før krigen, mens bare 25 prosent av de som forholdt seg passive hadde det.

Altruisme kan læres

«Altruisme kan læres,» sa Samuel Oliner. «Hvis Holocaust er den vestlige sivilisasjons mareritt, så er medfølelse og omsorg vårt håp.» Hvis elevene skal lære altruisme i skolen, er ikke de vanlige skolefagene tilstrekkelig. Da må vi også undervise om konsekvensene av likegyldighet, og elevene må gis mulighet til å vise omsorg i praksis. De skal kjenne til det onde, ja – men også øves i å se etter det gode. En slik læring skjer ikke

ved intellektet alene. Vi må også beskjeftige oss med følelser, verdier og holdninger.

Altruisme læres best gjennom fortellinger og daglig praksis. Vi har et utall vakre fortellinger, fra Bibelens beretning om den barmhjertige samaritan til Barbra Rings rørende historie om Marte Svennerud. Og vi har de historiske eksemplene, som Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Mor Teresa, Nelson Mandela – eller Fridtjof Nansen. Tenk om elevene hver uke kunne bli kjent med ett slikt forbilde? Her er det mange å ta av. Dessuten bør hver klasse ha prosjekter, der altruisme kan praktiseres.

Ekteparet Oliner har vist at vi ikke er maktesløse marionetter, passivt dinglende i våre mest primitive drifters vold. Vi har også evnen til å kjenne medfølelse, vise omsorg – og handle altruistisk. For som dr. Rieux sier i Albert Camus' roman Pesten (1947): «Det finnes mer hos menneskene å beundre enn å forakte.» Spørsmålet er: Lærer våre elever altruisme eller likegyldighet? Dannes de til å bli tilskuere eller hjelpere?

Hvis vi ønsker at elevene skal lære altruisme i skolen, er ikke de vanlige skolefagene tilstrekkelig.

Klasserommet uke 39

Årets tema for Forskningsdagene er HAV og Nysgjerrigper har utviklet et komplett undervisningsopplegg som gir elevene kunnskap om havet og erfaring med utforskende metode. Opplegget er gratis og består av oppgaver, aktiviteter og ressurser som passer godt inn i læreplanen for alle fag i grunnskolen.

Verden trenger flere nysgjerrigperer!

Les mer på nysgjerrigper.no

SAMISK BARNEHAGE- OG SKOLESTART

Lærerne er Sápmis viktigste - og vi trenger

Uten våre samiskspråklige lærere har ikke de samiske språkene en fremtid.

Skole- og barnehagestarten er fylt av glede og optimisme for våre barn. De aller fleste kommer til et trygt opplæringsmiljø hvor de bader i samisk språk og kultur. For andre starter en kamp for samisk språkopplæring. Jeg håper vi kan gi dem de beste oppvekstvilkår.

Ved portene står også våre lærere. De er godt kjent med sitt viktige samfunnsoppdrag. De vet

hvilken verdi deres yrke har, og hvilken rolle de spiller i vårt samfunn. Det samiske samfunnet er avhengig av våre samiskspråklige lærere. Uten dem har ikke de samiske språkene en fremtid. De er våre aller viktigste aktører i å ta vare på våre hjertespråk for fremtiden.

Det å gi språkene videre til våre barn er en alvorstung oppgave som de utfører, ofte alene og uten store fagmiljø som støtte. Deres drivkraft er ønsket om å styrke våre samiske barn med deres språk og gi språket en fremtid. Lærere vet at lever språket videre, lever vår kultur videre. De vet at språk er makt, og det vil de gi til våre barn.

Samiskspråklige læreres drivkraft i barnehagene og skolene er også Sametingets drivkraft. Vi brenner for å gi våre barn det aller beste av vår kultur og vårt språk. Derfor skriver jeg at lærerne i barnehagene og skolene er de aller viktigste i det samiske samfunnet. Uten dem hadde fremtiden for vårt folk vært mørk.

Noen av våre barn vil møte en barnehage eller skole som står klar til å ta dem imot på deres premisser, som vet hvilken kultur de kommer fra og som klarer å kommunisere med dem på det språket de kan aller best, ofte samisk. Og de er klare til å tilby en arena hvor barn får vokse og være trygge

HØYERE UTDANNING

Å lære bort noe du ikke har prøvd selv

Se for deg at du studerer til kirurg, men den som skal lære deg kompliserte operasjoner, har aldri holdt i en skalpell.

Hvor trygg ville du da følt deg til selv å operere noen? Hvorfor er det greit at så mange av de som utdanner fremtidens lærere, ikke har erfaring som lærer i skole eller barnehage?

Over 30 prosent av de som utdanner lærere, har ikke erfaring som lærer i skolen, ifølge en undersøkelse fra 2013. For lærerutdannere med erfaring fra barnehage eller skole, har det likevel ofte kommet flere nye læreplaner og vært stor utvikling siden de satte foten i et klasserom eller en barnehage. Dette problematiseres både av lærerne, men også av studentene, som setter skoleerfaring fremst over ønsket kompetanse hos sine undervisere. Studentene mener også underviserne er for lite oppdatert om dagens skole.

Lærerutdanningene skal være profesjonsrettet, og undervisningen skal være relevant for lærerprofesjonen, heter det i den statlige strategien Lærerutdanning 2025. Hvordan sikres det hvis de som underviser, mangler erfaring fra yrket? De har aldri kjent makteløshet i en kaotisk 3. klasse

siste timen en mandag, men kun lest seg til hvordan dette kan løses i teorien.

Lærerjobben går ut på å jobbe med mennesker, og dertil barn. Pedagogstudentene mener det er problematisk at det ikke kreves at de som skal utdanne fremtidens lærere, selv må ha erfaring fra yrket de skal undervise i.

En lærerstudent ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) problematiserte sine egne lærerutdannes manglende erfaring og kompetanse fra skolen og klasserommet i en kronikk i Adresseavisa 12. august. To ansatte ved NTNU svarte 23. august. De skriver: «Å øke studentenes skolepraksis og ansette flere undervisere med skoleerfaring på lærerutdanningen, mener vi er en for enkel løsning på utfordringer lærerutdanningen står ovenfor». De kommer ikke med noen videre løsning på problemet. Når lærerstudentene er blant de minst tilfredse med studiet, og nyutdannede lærere som velger bort jobb som lærer begrunner det i manglende kompetanse fra utdanningen, må noe gjøres.

Vi mener de som utdanner fremtidens lærere må ha minst tre års relevant arbeidserfaring og holdes oppdatert via hospitering i skole eller barnehage minst hvert tredje år. Det bør arbeides for

at flere av dem kombinerer stillingen med arbeid i skole eller barnehage. Den langsiktige løsningen er lærerutdanningsskoler og -barnehager, med delte stillinger hvor de ansatte jobber fast både der og i utdanningen.

Lars Strande Syrrist

leder for Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet

Ill.: Lars Aurtande

Når nyutdannede lærere som velger bort jobb som lærer, begrunner det i manglende kompetanse fra utdanningen, må noe gjøres, skriver innsenderen.

flere av dem

som samisk. Det gleder meg veldig.

Andre barn vil møte en skole eller barnehage som ikke kjenner til at det er et samisk barn som skal ha samisk språkopplæring. Noen av disse vil møte en skole som ikke har lært viktigheten av dette, og i noen tilfeller ikke en gang vet at det samiske barnet har rettigheter. Det er alvorlig for barnet og for oss som folk.

Dessverre står vi midt i en kompetansekrise i Norge. Skolene og barnehagene roper desperat etter menneskelige ressurser med trippelkompetanse i samisk språk, kultur og læreryrket. Vår felles oppgave er å utdanne flere og gjøre det vi

kan for å sørge for at barn møter lærere som innehar denne trippelkompetansen.

Høsten er på mange måter en fersk start for oss alle. Skole- og barnehagestart er gjerne enda større for våre barn. De står med forventninger ved porten og skal inn i en verden der de skal få vokse og lære. Det er et vakkert og optimistisk bilde som markerer en overgang og ny start.

Likevel har samiskspråklige lærere bekymring for året som kommer. Mye mangler, og det er altfor få av dem. Sametinget kjenner til dette, og det er derfor jeg går inn i høsten med ambisjoner om å gjøre det jeg kan for å bedre deres arbeids-

hverdag og å etablere flere utdanninger.

Jeg går inn i høsten med et mål om å bedre våre barns oppvekstvilkår; sørge for at samiske språk får mulighet til å blomstre i skolegården og i barnehagen. Jeg stiller meg i en imaginær port ved skolegården og ønsker det aller beste for våre barn og håper at de får det aller beste vi kan gi dem, akkurat slik som våre lærere gjør. Jeg ønsker både lærere og barn det beste for start i barnehagene og skolene.

Mikkel Eskil Mikkelsen

sametingsråd (Norske Samers Riksforbund)

DET LILLE EKSTRA

Gjennom kopieringsavtalen kan skolene supplere læremidlene ved å kopiere fra for eksempel bøker, aviser og innhold på internett. Slik kan lærerne tilpasse undervisningen, være oppdatert, dekke spesielle emner, søke inspirasjon eller skape en personlig vri på et opplegg.

*Vi snakker om «Det lille **ekstra**».*

Kopinor

Les mer på kopinor.no/skole

Diskrimineringsnemnda:

Første sak om gjengjeldelse etter varsling avgjort

Fra 1. juli 2021 fikk Diskrimineringsnemnda kompetanse til å avgjøre saker om gjengjeldelse etter varsling, og nå har nemnda behandlet den første saken.

Nemnda konkluderte med at klageren ikke ble utsatt for gjengjeldelse. Avgjørelsen inneholder likevel interessante uttalelser om varslingsreglene.

Varslervernet

Varslingsreglene finner vi i arbeidsmiljøloven kapittel 2A. Arbeidstakere har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten, og de har rett til å varsle anonymt. En arbeidstaker som har varslet, er vernet mot gjengjeldelse.

Varsleren ble navngitt

Saken for nemnda gjaldt en lærer som sa opp sin stilling og oppga dårlig arbeidsmiljø som årsak. Etter å ha blitt spurt om å skriftliggjøre bakgrunnen for oppsigelsen, sendte læreren et brev til rektor med sin begrunnelse.

Mens læreren var sykmeldt, ble det innkalt til et møte hvor det ble informert om at det var kommet varsel om arbeidsmiljøet. Læreren ble navngitt, og årsaken til at hun hadde sagt opp, ble gjengitt.

Læreren hadde ikke samtykket til å bli navngitt, og hun var ikke informert om møtet eller dets agenda på forhånd. Hun var den eneste av de ansatte som ikke mottok referat fra møtet. Læreren opplevde det som en stor belastning å bli navngitt som varslar.

Hovedspørsmålene for nemnda var om læreren hadde varslet, og i så fall om hun var blitt utsatt for gjengjeldelse.

Ingen formkrav til et varsel

Partene var uenige i om brevene læreren hadde sendt, var et varsel om kritikkverdige forhold i arbeidsmiljølovens forstand, eller en bekymringsmelding om eget arbeidsforhold. Dette var sentralt å få avklart, fordi ytringer om forhold som kun gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold i utgangspunktet ikke reg-

nes som varsling i lovens forstand.

Arbeidsgiver anførte at det ikke forelå et varsel, og at læreren derfor ikke var omfattet av varslervernet. Nemnda var uenig og mente at læreren varslet da hun begrunnet oppsigelsen sin og senere sendte en bekymringsmelding til rektor.

Nemnda uttalte at det avgjørende for vurderingen, er det påståtte varselets innhold. Det var uten betydning at læreren ikke formelt karakteriserte sine henvendelser som «varsel». Det var tilstrekkelig at læreren beskrev et problematisk arbeidsmiljø og viste til kritikkverdige forhold som gjaldt mer enn hennes eget arbeidsforhold. Arbeidsmiljøloven oppstiller ingen formkrav til et varsel.

Manglende årsakssammenheng

Nemnda tok så stilling til om læreren ble utsatt for gjengjeldelse da hun ble navngitt som varslar, og årsaken til oppsigelsen ble delt med kollegaene hennes.

Nemnda konkluderte med at læreren ikke ble utsatt for gjengjeldelse. Den uttalte samtidig at det å bli navngitt som varslar i strid med eget ønske, ofte kan anses som en gjengjeldelses-handling. Det er imidlertid også et krav om årsakssammenheng mellom varselet og den påståtte gjengjeldelsen. Nemnda fant ikke at det forelå slik årsakssammenheng. Navngivelsen fremstod ikke som en sanksjon mot varsleren, men snarere en svært uheldig fremgangsmåte fra arbeidsgiver.

Selv om læreren ikke fikk medhold i påstanden om gjengjeldelse, viser avgjørelsen at det stilles små krav til hva som regnes som et varsel. Videre understreket nemnda viktigheten av at arbeidsgivere ivaretar en varslers rett til å være anonym. Avgjørelsen får også frem at en arbeidsgiver kan «trå feil» i behandlingen av et varsel, uten at det nødvendigvis utgjør gjengjeldelse.

Louise Sandaker Hannon
advokat hos
Raugland
Advokatene

Læreren ble her navngitt, og årsaken til at hun hadde sagt opp, ble gjengitt.

Bli med på

Kokkesprell

Kokkesprell er en sjømatkonkurranse for elever på mellom- og ungdomstrinnet, hvor **elevene står for oppskriftene**. Lag, smak og velg favorittretten i klassen. Denne sendes inn til Fiskesprell. Rettene som går til finalen tilberedes av profesjonelle kokker for et utvalgt dommerpanel. Det blir kåret to vinnere – en på mellomtrinnet og en på ungdomstrinnet.

Vinnerne mottar 10 000 kroner til klassekassen, samt et besøk av Fiskesprell og våre egne kokker. Sammen lager vi en sjømatfest for klassen, lærere og foresatte.

Alle deltakere mottar økonomisk støtte fra Fiskesprell ved innsending av oppskriften.

Det er enkelt å komme i gang! Mer informasjon og elevressurser finner du på [Kokkesprell.no](https://kokkesprell.no), eller ved å scanne koden.

Hvorfor leser vi statistikken om lærermangel ulikt?

Steffen Handal
leder i Utdanningsforbundet

Nå er jeg lei av å krangle med KS om statistikk. Jeg tror ikke lenger at gapet mellom KS og Utdanningsforbundet kommer av at vi leser ulik statistikk. Jeg tror det kommer av at vi har ulike ambisjoner for skolen.

Nok kompetanse – et spørsmål om ambisjoner

Synet på hva som er nok lærerkompetanse, varierer. Noen land har lærere med kort utdanning, som i stor grad underviser etter standardiserte undervisningsopplegg. Dette er den billige løsningen – men også den som viser seg å fungere dårligst. I disse landene vokser det fram private skoler, med bedre utdanna lærere til de som kan betale. Dette er oppskriften for å øke de sosiale forskjellene i befolkningen.

Norske politikere har heldigvis pekt ut en annen vei for norsk skole. Vi har et tverrpolitisk mål om å satse på lærere med høy kompetanse til alle elever i vår felles skole. Lærere som tar ansvaret for innhold og metoder, og kan tilpasse undervisningen til de elevgruppene de har. På disse premissene hviler vår læreplan.

Kompleks lærerkompetanse

Derfor vil vi ha lærere med kunnskap om fagene de underviser i, og som forstår faget sitt i lys av en læreplan. Lærere som kan tilpasse faget på en måte som gir mening for 11-åringen eller 15-åringen. Vi vil ha lærere som kan beherske ulike undervisningsformer, og som kan gi elevene konstruktive vurderinger underveis. Vi vil ha lærere med høy etisk kompetanse, som kan ta imot enkeltelevers beretninger om mobbing eller vanskjøtsel. Vi trenger lærere som både kan sette og bygge karakterer.

En person som kun har en videregående utdanning, kan ikke fylle denne rollen. Selv ikke personer som har

en bachelor eller en mastergrad i et fag, men som verken har skolepraksis eller læreplankompetanse, kan ivareta dette oppdraget.

Alle lærere må ikke kunne akkurat det samme – men alle lærere må ha komplekst sammensatt kunnskap. De må ha en lærerutdanning. Våre ambisjoner for skolen krever det. Skal vi ha høye ambisjoner for skolen, må vi også legge til rette for at alle som jobber i skolen kan skaffe seg den delen av lærerkompetansen de mangler. Enten de er på vei inn i et studieløp eller har en annen utdanning fra før, samtidig som de ønsker å bli lærer.

Hva slags skole skal vi ha om ti år?

Nasjonale myndigheter har ambisiøse mål for skolen. Dit kommer de ikke uten lærerutdannede lærere. KS derimot sier at de som underviser i skolen uten lærerutdanning, er gode nok. Hva slags skole er de gode nok for? Jeg er redd vi er på vei inn i en situasjon der vi tilpasser ambisjonene til en stadig økende lærermangel.

Vi får meldinger om at ungdommer rett fra videregående ikke får jobb på Meny fordi de mangler fagbrev, men at de kan gå rett inn i en lærerjobb. Da er vi på ville veier.

Jeg håper jeg kan tro på KS når de sier at de er opptatt av å ha utdannede lærere i skolen. Men da må vi ikke tilpasse skolen til lærermangelen, men tette hullene som gjør at disse ungdommene kan gå rett fra videregående og inn i læreryrket uten utdanning.

Vi må sette oss ned sammen, for å finne ut hvordan vi som arbeidstaker og arbeidsgiver kan nå ambisjonene som er uttrykt av nasjonale myndigheter. Og vi må finne ut av hvordan vi kan rekruttere lærerne som trengs, og beholde dem i skolen.

Jeg er redd vi er på vei inn i en situasjon der vi tilpasser ambisjonene til en stadig økende lærermangel.

Foto: UDF Bergen

Over heile landet streikar lærarane. Dei får no støtte frå fleire hald. Dette er frå streikemarkeringa i Bergen 22. august.

Stor støtte til lærarstreiken

No strøymer støtteklæringar til streiken inn frå fleire hald. Utdanningsforbundet har vore i streik sidan juni.

– Lærarar er mellom dei med lengst utdanning i kommunane. Kunnskapsrike og kloke lærarar er den viktigaste innsatsfaktoren for elevane. Då må det løne seg for lærarane å ha investert i ei lang utdanning.

Det seiar leiar av Unio, Ragnhild Lied. Ho leiar Noregs største hovudorganisasjon for arbeidstakarar med høgare utdanning, med over 389 000 medlemmar fordelt på 14 medlemsforbund.

Fleire enkeltforbund i Unio-familien har òg uttrykt si støtte til lærarane. Mellom dei er Akademikerforbundet, Det norske maskinistforbund og Presteforeningen.

Tøft å stå i streik

I si støtteklæring skriv Bibliotekarforbundet at: – Vi veit at det kan vere tøft å stå i ein streik, men vit at vi er mange som står dykk. Vi treng kvalifiserte og motiverte lærarar!

Forbundsleiar i Politiets Fellesforbund, Unn Alma Skatvold, seier dei står lærarane sin kamp for ein reell lønsvækst.

Også Norsk Sykepleiarforbund (NSF) seier at

dei respekterer lærarorganisasjonane si vurdering om å gå til streik, sjølv om dei valde å akseptere lønsoppgjøret ut ifrå ei heilskapsvurdering.

Brei støtte nasjonalt og internasjonalt

Utover Unio-familien har det kome støtte til lærarstreiken frå tunge forbund i privat sektor i LO. Mellom dei er Fellesforbundet, Handel og Kontor, El og IT Forbundet og Heismontørane. Fellesorganisasjonen har ògså uttrykt si støtte.

Leiar i Elevorganisasjonen, Aslak Berntsen Husby, seiar at betre lønsvilkår vil gagne elevane på sikt.

– Det er kanskje dårleg timing for streiken, men det vil det alltid vera. Det viktigaste er saken – at alle elevar har lærarutdanna lærarar. Difor står vi lærarstreiken! seier Husby.

Øg ei samla nordisk lærarrørsle sende si støtte til dei norske lærarane på det digitale streikearrangementet 29. august.

«KS spelar høgt»

Det har vore mykje diskusjonar kring tal i denne streiken. KS meiner bestemt at det ikkje er noko lærarkrise i landet og at det ikkje er rett at lærarane tapar i lønsutviklinga. Det får leiaren i Forskarforbundet til å reagere.

– Det er skuffande at KS vel å opptre så lite kunnskapsbasert og konsekvent feiltolke den

offisielle statistikken frå teknisk berekningsutval (TBU), seiar leiar i Forskarforbundet, Guro Elisabeth Lind.

Ho held fram:

– Talgrunnlaget er krystallklart. Lærarane har hatt dårleg lønsutvikling, og fortener eit lønsløft.

Dette utsegnen får støtte frå Unio-leiar Ragnhild Lied.

– At partar som er i konflikt har ulike syn på situasjonen er nokså vanleg. Men at KS prøver å vri seg unna talgrunnlaget frå TBU, er uakseptabelt, seiar Lied.

Ho meiner at KS spelar høgt.

– Det spørst kor lenge sentrale politikarar kan stå på sidelina og sjå på kor uklokt KS og kommunesektoren forvaltar ansvaret dei har for ein av dei viktigaste nasjonale institusjonane.

Saman er vi sterke!

Og kanskje fleire vil følgje oppfordringa som Norsk Ergoterapeutforbund kjem med til sine medlemmar:

– Vi vil vende oss til våre medlemmar på deira streikestadar, for å bidra til at dei viser sin støtte til Utdanningsforbundet lokalt.

For som Lied seier:

– Solidaritet er ein del av fagrørsla sitt DNA.

Lista over alle som har uttrykt si støtte kan lesast på udf.no. Lista vert oppdatert fortløpande.

Rapport: Økt lærerlønn kan

– Av alle ekstra tiltak som vi har tatt i bruk, er lønn uprøvd. Det må tas i bruk nå, sier Steffen Handal. Funn i en fersk forskningsrapport peker på at lønn kan være en faktor for å rekruttere lærere.

I flere av de godt over 420 internasjonale og norske studiene rapporten «Å rekruttere og beholde lærere i barnehage og skole» tar for seg, kommer det blant annet fram at de som har valgt lærerstudier mener lønna må være rettferdig, altså den må være sammenliknbar med andre yrker med tilsvarende utdanning. Og lønna må svare til arbeidsinnsatsen.

– Lærere opplever ikke lønn i forhold til arbeidsbelastningen som god nok når de sammenlikner lønnen sin med andre med tilsvarende utdanning, fastslår lederen av Utdanningsforbundet.

– Tall fra TBU viser at lærere med mer enn fire års høyere utdanning har et lønnsnivå som er 260.000 kroner lavere enn i industrien og 50.000 lavere enn ansatte med tilsvarende utdanningslengde i kommunal sektor. Å gjøre lærere til lønnstapere i en slik situasjon er uansvarlig, sier Handal.

Rapporten, som er en kunnskapsoversikt om lærerrekruitering Universitetet i Stavanger (UiS) står bak, viser også at lærersammensetning på skolen har betydning for om man blir værende eller ikke som lærer ved skolen: Hvis det er flere uten lærerutdanning som jobber i lærerstillinger, vil flere av de lærerutdannede finne seg andre arbeidsplasser.

– Det viser at man fort kan havne i onde sirkler. Når mange med lærerutdanning forsvinner, blir det et gjennomtrekk ved skolene, og det er ikke bra for barn og unge, sier Handal og peker på at alle vil jobbe med gode kolleger.

Lønn, arbeidsmiljø og karriere

Ved siden av lønn som står i samsvar med arbeidet, er et godt arbeidsmiljø og gode karrieremuligheter viktig for at lærere blir værende i yrket, blant konklusjonene i rapporten. Den ble lagt fram i forkant av debatten «Hvordan kan vi rekruttere og beholde flere lærere?» under Arendalsuka i august.

Rammen for debatten var rekruttering og gjennomstrømning i norsk lærerutdanning. Det er en velkjent utfordring å beholde utdannede lærere i læreryrket, og ifølge SSB jobber hver tredje lærerutdannet utenfor skoleverket.

– Over 40 000 med lærerutdanning jobber andre steder enn i læreryrket. Vi må få tak i noen av dem, sa Handal under debatten der han satt i panelet.

Handal la også vekt på at arbeidsgiver KS ikke kan snakke opp læreryrket samtidig som de mener det er uproblematisk at folk uten lærerutdanning i så stor grad som nå jobber i norske klasserom. Norge har en lærerkrise, og nesten hver femte «lærer» i skolen er ikke lærerutdannet.

– Må være konkurransedyktig

I rapporten fra UiS sies det at lønnsnivået for lærere kan ha betydning for å rekruttere grupper som er usikre på å bli lærer.

– Det er på tide også å prøve lønn for å rekruttere og beholde lærere, sa Handal.

– Funn tyder på at hvis du skal treffe flere lærerstudenter, også de som er opptatt av fag, må du være konkurransedyktig på en helt annet måte. Det er godt kjent at læreryrket har fått for lav status, vi må gjøre noe med arbeidsforhold og lønn. Hvis vi er opptatt av at alle barn skal få god utdanning, må vi ta dette på alvor.

Rekrutterings- og kommunikasjonskampanjer for å få flere til å bli lærer, fungerer ikke særlig godt, viser rapporten. Slike kampanjer som er politiske grep, har ofte store kostnader.

– Vi trenger ikke bruke flere penger på det, vi kan bruke de pengene på noe annet, mener Handal.

Under debatten i Arendal utfordret han også politikerne om å sette en frist for når lærermangelen skal ta slutt:

– Norske elever skal ha rett til en lærerutdannet lærer. Hvis de ikke får det så ikke kall det undervisning.

Hvis du vil lese hele rapporten finner du den via uis.no/nb eller i nettsversjonen av denne artikkelen på udf.no

Rekruttere

Foto: Vigdis Alver

I debatten under Arendalsuka om hvordan man kan rekruttere og beholde flere lærere, deltok Steffen Handal i panelet sammen med blant annet Lars Syrrist (tv), leder for Pedagogstudentene. I panelet deltok også Margret Hagerup, stortingsrepresentant for Høyre, Elise Waagen, stortingsrepresentant fra Ap, rektor Ingunn Folgerø og Kristin Holm Jensen, fra KS.

Spar penger!

Benytt deg av dine medlemsfordeler og spar penger på faste utgifter.

Boliglån, billån og forsikringer kan samlet utgjøre en stor utgiftspost. Derfor er det nyttig å bruke medlemsfordelene dine, samlet kan det utgjøre en merkbar forskjell.

Les mer om dine medlemsfordeler på udf.no

Foto: Anna-Julia Granberg

Kurs

Kontroversielle, emosjonelle og sensitive tema

26. september (13.00-15.00) ønsker vi velkommen til første del av et todelt digitalt kurs der vi vil bidra til å styrke læreres arbeid med skolens helhetlige demokratioppdrag. Vi ser nærmere på hva som kjennetegner god undervisningspraksis, og diskuterer hvordan ulike strategier kan tas i bruk av lærere når krevende situasjoner oppstår i klasserommet. Kursholdere er Kristin Gregers Eriksen (førsteamanuensis ved Universitetet i Sørøst-Norge), Mari Kristine Jore (doktorgradsstipendiat, Høgskulen på Vestlandet), Beate Goldsmith Gjerløw (doktorgradsstipendiat, Universitet i Agder), Jeanette Frøvik (rådgiver, ungdomsorganisasjonen Lightup Norge) og Ragnhild Torstensen (daglig leder, Lightup Norge). Kurset foregår på Zoom. Opptak blir tilgjengelig for deltakerne i en begrenset periode. Del to av kurset er 20. oktober.

Foto: Adobe Stock

Hvordan undervise i kontroversielle, emosjonelle og sensitive temaer i skolen?

Elevsamtaler

27. oktober inviterer vi til et digitalt kurs der ulike perspektiver på kommunikasjon med elever og dessuten konkrete ideer og metoder til bruk i elevsamtaler, presenteres. Kursets mål er å gi kunnskap om hvordan man kan arbeide med samtaler med elever på tomannshånd. Vi vil særlig se på samtaler som dreier seg om sosiale forhold og trivsel. Det blir gjort opptak som vil være tilgjengelig for deltakerne i en begrenset periode. Kursholder: Inger Ulleberg, dosent emerita i pedagogikk ved OsloMet - storbyuniversitetet.

Les mer på udf.no/kurs

Dine medlemsfordeler

Som medlem i Utdanningsforbundet har du tilgang til unike medlemsfordeler. Flere av dem gjelder også for din familie. Ved å bruke fordelene kan du og de du er glad i sammen få en tryggere hverdag og en bedre familieøkonomi.

Forsikringer til medlemspris

Våre forsikringer er tilpasset ditt yrke og livsfasene du går gjennom.

	Reiseforsikring		Livsforsikring		Studentforsikring
	Innboforsikring		Barneforsikring		Husforsikring
	Grunnforsikring		70+ forsikring		Bilforsikring
	Uføreforsikring		Person 3:1 forsikring		Kritisk sykdomsforsikring

Rabatt hos Tryg

I tillegg til Utdanningsforbundets spesialtilpassede forsikringer, får du rabatt på private forsikringer hos Tryg. Ordningen gir deg 35 % rabatt på alt fra hytte- til husdyrforsikring. Rabatten er den samme, uavhengig av hvor mange forsikringer du har.

Tryg pluss

Hvis du har privat forsikring i Tryg, får du tilgang til fordelsprogrammet Tryg Pluss. Det gir fordeler som psykologhjelp ved personlig krise, råd fra fagpersoner om bolig, og hjelp ved ID-tyveri eller misbruk i sosiale medier.

Andre medlemsfordeler

- Boliglån hos Nordea Direct
- Billån hos Nordea
- BikeMember sykkelregister
- Overnatting på Hurdalsjøen hotell

Tilbud gjennom Unio

Som medlem i Utdanningsforbundet får du også medlemstilbudene hos Unio. Du får rabatt på alt fra leiebil til hytteleie og turutstyr.

Les mer og bestill på udf.no

Før du tar opp lån eller kjøper forsikring: **Sjekk medlemsfordelene!**

Som medlem i Utdanningsforbundet får du en av Norges laveste boliglånsrenter. Du får også bedre og billigere forsikringer enn det markedet ellers tilbyr. Hvis du allerede har forsikringer og lån, kan du spare på å flytte dem til Utdanningsforbundet. Så sjekk ut medlemsfordelene dine, da vel!

Mer om medlemsfordelene
på **udf.no**.

Å snekre ei snekke

Ingenting er så artig som å gjøre noe, og å få til ting! Med dette pedagogiske grunnprinsipp foran meg inntok jeg skolens sløydsal med en flokk forventningsfulle førsteklassinger.

Flokken var egentlig for stor, men kongstanken var sjølsagt mest mulig moro for flest mulig! Og dette mikset sammen med min indre pytt-pytt-kodeks gjorde at 12 ekstremt tente barn skulle se sløydyset for første gang.

Elevene føyk bort til bordet der nesten-ferdigstilte produkter fra langt eldre elever sto på rekke og rad. Fat, nøkkehengere, serviettholdere, biler og båter. Og særlig det siste, et praktfullt eksemplar av ei skute med styrhus, skorstein og ei nydelig rekke med småspiker og tynn tråd vakte Georgs begeistring.

- Snekke! I vil ha ei snekke! Sånn bæstefar he'!

Åkei, vi fikk nå se da.

Imens var assistent Laura med 11 små på veg ned i et romslig plasttrau med flotte restmateriale. Laura var flink og fant fram saker og plater til brødsknifejoler, for det var det vi hadde landet på som passende individuelle oppgaver.

Men ikke Georg, nei. Vi hadde inngått en pakt! Snekkerpakten! Selv om slike individuelle ønsker luktet litt fy-fy, så jeg for meg at dette var noe både sønn, far og bestefar ville hylle skolen for.

Petit av
Ole Foss

Ole Foss

Skribent og tidligere
grunnskolelærer

Jeg kjente dem såpass.

Hylle, ja. Belinda hadde på mystisk vis funnet en lang planke, og den ville hun lage hylle av. Jaja, et par kroker og litt pussing og avretting, så skulle vel det gå. Tenkte jeg. Jeg var fortsatt i stand til det, men så kokte det mer og mer. For noen ville heller lage dukkeseng, noen navneskilt med alle fire i hjemmet pluss lille Tassen ... please!!! Åkei da! En ekte sløydlærer må kunne se de individuelle ønsker og behov an. Et slott??? Nei, kom ikke på tale. Tale felte en tåre eller to.

Laura fant medisinskapet, for Tale hadde også fått et snitt i fingeren. Plaster og trøst, og så på'n igjen med brødsknifejola. Eidmund skjønte plutselig at store spikere lett kløyvde en tynn treplate, og måtte forklares at brødsknifejoler ikke nødvendigvis skulle festes på veggen ... eller i sløydbenken.

Svipennene var det artigste, syns barna. Bortsett fra Tale, som var uheldig igjen. Au!

Lille Georg med snekka var den mest stolte. Den grove, avlange treklossen med skrå baug foran, en litt mindre styrhuskloss oppå pluss avkappet rundpinne som pipe, det var verdens 8. underverk.

Altså; ett underverk, litt stresshodeverk, noen plasterlapper og 12 blussende, ivrige elever på 1.trinn: Var det noe å rapportere inn til Kunnskapsdepartementet? Nei, de ser ikke på slikt.

STOREFRI av MARIUS HENRIKSEN

Foto: Paul Ronga / Wikimedia Commons (CC BY-SA 3.0)

FOR 50 ÅR SIDEN

Inntrykk frå ein studietur: Skolestellet i Vest-Tyskland

Vi vil heller ikkje la vere å nemne at skriveundervisninga var ulik vår. Alt i slutten av første årskull tek elevane til å bruke fyllepenn med blekk. Skrivebøkene har hjelpeliner, alt heimearbeid er innført med blekk. Ein får meine det ein vil om våre heimlege skrivepedagogar, men dei tyske skoleelevane hadde jamt over penare skrift enn norske jamaldringar. Bruken av blekk til heimearbeid var bevisst frå læraren si side, med det ville ein fremje orden i arbeidet.

Norsk Skoleblad nr. 37/1972

QUIZ

15 kjappe om løst og fast

1. 18. august sette Noregs Bank opp styringsrenta. Kva ligg styringsrenta på no?	passera 8 milliardar i 2023. Kva år passerte folkemengda 4 milliardar?
2. Kven eller kva var «Rex Rodney»?	10. Kva er tyngst – ein liter mjølk eller ein liter fløte?
3. Kva heiter styrken som forsvargar paven og Vatikanpalasset i Vatikanstaten?	11. Landet Belize er det einaste i Mellom-Amerika som har engelsk som offisielt språk. Kva heitte landet fram til 1974?
4. Kor i menneskekroppen finn me det lengste beinet?	12. 10 personar skal handhelse på kvarandre. Kor mange handtrykk vert det til saman?
5. I kva land ligg Mekka, islam sin heilagaste by?	13. Kor mange strenger har vanlegvis det russiske instrumentet balalaika?
6. Kor mange medlemmer hadde Utdanningsforbundet ved utgangen av juli 2022?	14. Den mest kjøpte boka i Noreg i 2021 var «Min skyld – en historie om frigjøring». Kva heiter forfattaren?
7. Kva heiter den største øya i Hellas (i utstrekning)?	15. Kva i all verda er ein svaletstjert?
8. Kva for ei sjakkbrikke kan berre gå på skrå?	
9. Verdas folkemengd vil venteleg	

Quizmeister: Ståle Johnsen

FOR 25 ÅR SIDEN

Rørleggerne vil starte forsøk med lærlingskole

Fra neste høst ønsker rørleggerne i Oslo-området å starte en egen skole for lærlinger, som en forsøksordning. Bransjen vil at elevene skal få mulighet til å starte med praktisk arbeid og ta teorien underveis, slik som i den gamle lærlingskolen. Avdelingsdirektør Ole Larmerud i Norske Rørleggerbedrifters Landsforbund mener for mange unge faller fra i Reform 94.

Skolefokus nr. 14/1997

GYLNE ØYEBLIKK

Sikra skoleplassen i siste stund

Ved å sette alle gode krefter i sving fikk Mona en mann på riktig spor rett før fristen utløp.

Tekst og foto: Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

På workshop for deltakerrådene, i regi av skolen, kom rådgiver Mona Osman-Tomren ved Rosenhof voksenopplæring i Oslo i prat med en som snart var ferdig med norskopplæringen. Han fortalte at planen nå var å begynne på grunnskoleopplæring for voksne. Det skulle vise seg at det hasta mer enn han hadde trodd.

– Han fortalte at han hadde fullført grunnskolen i hjemlandet, men hadde ikke dokumentasjon på det. Men i løpet av to år hadde han fått gode norskferdigheter og var god i engelsk fra før, forteller Tomren.

Hun jobber selv som rådgiver opp til 7. trinns nivå. Men voksenopplæringen Rosenhof er med i et forsøk med modulbaserte opplæringsplaner, Forberedende voksenopplæring (FVO), der Nav bestemmer hvem som skal få plass. Det omfatter også modul 3-4, som tilsvarer 8.-10. trinn.

– Jeg tok kontakt med lederen for FVO ved Rosenhof. Hun råda meg til å snakke med saksbehandleren i Nav, som forklarte meg søknadsprosessen.

Mona Osman-Tomren sendte e-post til kontaktpersonen i Nav klokka 14 samme dagen, og

det viste seg at fristen gikk ut dagen etter.

Deretter tok Mona Osman-Tomren kontakt med programrådgiveren til deltakeren i Nav, og den samarbeidsviljen som situasjonen utløste, synes hun er flott å tenke tilbake på.

– Dette er jo forskjellige systemer og til dels tungrodd. Men akkurat i det øyeblikket vi satte oss ned og bestemte at dette skulle vi få til, var alle superpositive. Programrådgiveren til deltakeren satt i et møte, men gikk ut av dette og sendte e-post til kontaktpersonen som skal ha søknaden i Nav. Alle gjorde sin del av jobben, og vi rakk søknadsfristen, forteller Mona Osman-Tomren.

Resultatet ble at mannen kan bli fortere ferdig med grunnskolen og slapp å kaste bort et halvt år ved å havne på feil nivå.

– Jeg ble så glad på vegne av deltakeren, som takka og sa han gleda seg til å begynne. Det fikk meg til å føle at jeg gjorde en innsats, og jeg merka at det var det samme engasjementet hos Nav. Voksenopplæringen og Nav er viktige instanser for nyankomne innvandrere. Det har så mye å si både for den aktuelle personen og for samfunnet at vi jobber godt sammen.

Det fikk meg til å føle at jeg gjorde en innsats, og jeg merka at det var det samme engasjementet hos Nav.

Mona Osman-Tomren (37)
rådgiver for grunnskole
ved Voksenopplæringen
Rosenhof i Oslo

Har du opplevd et gyllent øyeblikk? Kontakt: redaksjonen@utdanningsnytt.no

Ung i Bygg og Anlegg

Ungdomsskoleelever fra hele landet inviteres til å delta i et heldigitalt Ung i Bygg og Anlegg!

I løpet av en skoletime får elevene møte unge ambassadører som studerer eller jobber innen bygg og anlegg, som forteller om hverdagen i noen av Norges viktigste jobber. Møteleder Jonis Josef tester forskjellige yrker.

Tirsdag 18. oktober kl. 12.00 – 12.45
Torsdag 27. oktober kl. 10.00 – 10.45

**For påmelding: Scan QR koden
eller besøk www.ungebygger.no**

Oslobygg KF

Statens vegvesen

KRYSSORD

Løsningssetningen med navn og adresse sendes til: kryssord@utdanningsnytt.no innen 20. september.
To vinnere får boksjekk og heder og ære i neste nummer.

Foto: Luca Kleve-Ruud / Samfoto

										STREV ETTER Å OPPNÅ NOE	↓	EGEN MERKE	↓	INSEKT ELASTISK BÅND	↓	PLUSS MEDIE- BEDRIFT	↓	HENDEL	↓	TIDSROM	MINKER RETNING	↓	FORTEG- NELSENE ALDRI	↓
										→								→			→			
										SNACKER UTSTIK- KER (KAI)	→							HIND- RING SMILTE	→	NORD- POLS- OMRÅD- ET	→			
										→			ORDNE SENG		VIS HELT SIKKERT					TILSAGN			TYPE SKJORTE	
BADE- ROMS- INVEN- TAR	→			BÅT HJEM			ELV STED I LUNNER			VÅGE KONGE														
								DEN ELDRE ØNSKET					CIRKA LARVE											
KAN ELEVEN FÅ	↓	HUND	↓	TV- TITTER	EN WESLEY, CARLSEN- MOTSTANDER ARISTOKRATI				MYGG				BEVARE OG SVENSK LÅN											
		ELVE- MUNNING PÅ MOTEN			GL. SKRIVE- MÅTE DAIM	↓		PENGE- SUM	HOVED- STAD				STRUTS STØRE- PARTI			GRØNT BELEGG								
MAN TENNIS- SPILL					→					LUTETIUM SYRIA- DESPOT		BLOD- MANGEL												
					2. TONE DAME- TØMME	↓			SNAR EN CAPONE			SUR- HETS- ENHET			UNDER- SØKELSE									
VÆRE KLAR FOR NOE		LEVER EX OFFICIO			OPP- DRETT SVINSE		IS- HOCKEY- PASNING	FILLE- FRANS					KJÆRLIGHET OG KJÆRLIGHETSGUD (SISTE) HVILESTED											
				NÅ STEKE- GRYTE		JOD		BRYGG I FRILUFT		ANSIKTS- HÅR FERSKE					KALIUM KLOK	USAs 42. PRESI- DENT								
TILTAR TUR- NERING						→			STIFTET 04.04.49 TOBAKK				JOINT											
		LADD ATOM			HEGREM 2022	SJARM SKJÆRE- REDSKAP		REISEMÅL LAND- SKAP I LATVIA					DISNEY- HAV- FRUE HELLIG											
TITAN		TID- LIGERE BJELKE			BÅT GRANNE					HUSTRU		PARTI EURO- PEEREN												
ANDRER				FORLIKT REISEOP- ERATØR				KLOKKE ØNSKET			KRØLL- ALFA DEMPET		UNION		TRÅKK PÅ NOR- SKE FLY									
STJELE	SVOVEL EDEL- STEN		SERVER- INGS- STEDET		SØLV KJERNE- SYRE		PLUTS- ELIG INNTA			SKRÅL TESLA			CELLEN											
→		→							←						SLAG (BOKSING) PLANTE									
JLLTYPE ROM. KEISER						DEN 2. UKJENTE ROPTE	Å FØR 1917 SUBJUNK- SJON		RESPEKT KVINNE			ALENE	MUS- LIMSK HØYTID	ÅRVISST ARBEID										
→			PER STK. NORD		LÅSE RETNING					DRIKK HOVEDSTAD I LATVIA				SMILE		VASE								
MAGER	→	→		→					→					→		→								
→		→			FORSIK- RINGS- SELSKAP	EN PRØY- SEN ARTE		BRUKE ÅRER	BYRDE	GLANER VINNE GROV	↓			BUSKAP- KRØTTER	VIDEO- DØM- MING									
PLANTE ETTER UAV- GJORT			SINT					VE NE			GERMAN- IUM	→	NYN. PRON. LANGT BORTE											
→															AVTA									

LØSNINGER

Kryssord nr. 9

VINNERNE: Terje Forsberg, Røros, og Målfrid Hatlevold, Kråkerøy. Premien er hver sin boksje på kr. 500. Vi gratulerer!

Quiz

- 1,75 prosent.
- Ein av Noregs mestvinnande travhestar (1980-1995).
- Sveitsargarden.
- I låret.
- Saudi-Arabia.
- 187.000 medlemmer.
- Kreta.
- Løparen.
- 1974.
- Ein liter mjølk.
- Britisk Honduras.
- 45 handtrykk.
- Tre strenger.
- Abid Raja.
- Ein sommarfugl.

Kvar fredag publiserer me ein nettquiz på utdanningsnytt.no. Her finn du nye og tidlegare quizar: utdanningsnytt.no/tag/quiz

BLADENE VÅRE

Utdanningsforbundet gir ut medlemsblad og fire tidskrifter. Alle publikasjonene er redaksjonelt uavhengige og redigeres etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseetikk.

Neste utgave: 30. september

Som medlem i Utdanningsforbundet kan du få medlemsbladet Utdanning på papir eller digitalt. I tillegg kan du velge ett av disse tidsskriftene kostnadsfritt:

Første steg
er et tidsskrift for barnehagelærere. Fire utgaver pr år.

Bedre skole
fra førsteklasse til lærerutdanning. Fire utgaver pr år.

Yrke
har fokus på yrkesopplæring. Fire utgaver pr år.

Spesialpedagogikk
er et fag- og forskningstidsskrift. Medlemmer får medlemspris på abonnement.

Fem utgaver pr år.

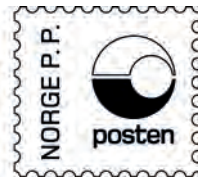
MIN SIDE

Administrer abonnementene dine på www.udf.no/min-side eller kontakt medlemservice om du har spørsmål medlem@udf.no, tlf.: 24 12 20 00

Ikke medlem, men ønsker abonnement?
Send e-post til: abonnement@utdanningsnytt.no

UTDANNINGSFORBUNDET

Besøksadresse: Hausmanns gate 17, Oslo
Postadresse: Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo. Telefon: 24 14 20 00

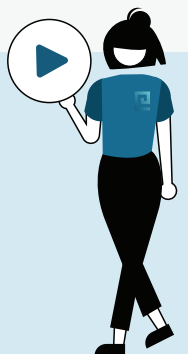

Lærerens time

ELEVKANALEN
VI BRINGER VERDEN INN I KLASSEROMMET

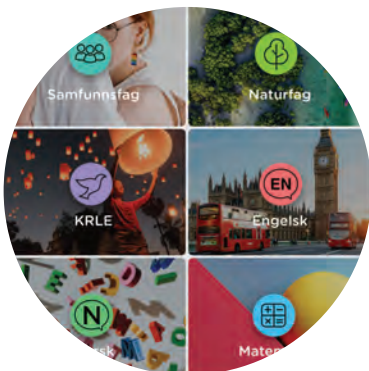
Podkast fra Elevkanalen for lærere.

Lytt til *Lærerens time* med Hedvig Montgomery og Tonje Steinsland.

Du står daglig foran en gjeng elever som er helt ulike, hver med sin personlighet, sine erfaringer og sin historie. Det kan være utfordrende. I vår podkast får du støtte og råd, slik at din viktige hverdag i klasserommet kan bli litt bedre.

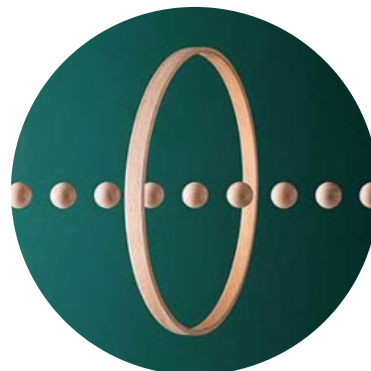
Utforsk fag og innhold i ny drakt på elevkanalen.no

FAG

NYHETER

TEMA

SERIER

